

# ΠΕΡΙΝΗΜΑ

## ΜΗΝΙΑΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

(ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ Η ΣΥΝΕΧΕΙΑ  
ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΜΑΣ)

### ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

ΜΥΡΤΙΩΤΙΣΣΑΣ  
ΣΤΕΦ. ΔΑΦΝΗ  
ΑΠ. Ν. ΜΑΓΓΑΝΑΡΗ  
ΝΙΚ. ΑΓΓΑΛΙΩΤΗ  
ΧΡΗΣΤΟΥ ΛΕΒΑΝΤΑ  
Γ. Κ. ΣΤΑΜΠΟΛΗ  
ΑΛΚ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ  
ΝΙΚ. Δ. ΠΑΠΠΑ  
ΜΙΧ. ΧΑΝΝΟΥΣΗ  
ΓΙΑΝΝΗ ΣΚΑΡΙΜΠΑ  
MARCHEL ARLAND

ΜΙΧ. Γ. ΠΕΤΡΙΑΝ  
ΛΕΟΝΤΟΣ ΚΟΥΚΟΥΛΑ  
Κ. ΑΡΓΥΡΗ  
Κ. Δ. ΒΛΑΝΝΑ  
ΓΙΩΡΓΟΥ ΘΕΟΤΟΚΑ  
ΔΗΜ. ΙΩΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ  
Ν. ΧΑΓΕΡ ΜΠΟΥΦΙΑΝ  
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΡΑΤΣΙΚΑ

«Μέσ' σὲ βαθειὰ σιοτάδια».

«Ίδεολογία».

«Οἱ ἄγονες ὄρες».

«Οἱ σιλάβοι».

«Ἐνα πιάνο σὲ μιὰ μιγρὴ γειτονιά».

«Στ' ὄραμα τῆς Πίνδου».

«Δικαίωση».

«Πένθημα ἐγκωμια».

«Ὁ ἄγνωστος Baudelaire».

«Τὸ βατόρι».

«Οἱ ξυλογραφίες τοῦ ζωγράφου Γαλάνη».

Μετ. ΣΠΥΡΟΥ ΚΑΖΑΖΗ.

«Γύρω ἀπὸ ἓνα ἄρθρο τοῦ Θρούλου».

«Ἀδέσποτα Ἀραβικά τραγούδια» (Μετ.)

«Περνοῦσε...».

(Ἐπαντήσεις στὴν ἐρευνά μας).

Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ: ΜΙΧ. ΧΑΝΝΟΥΣΗ (Διονυσίου Κόκκινου: «Ἰλιγγος»). (Νίκου Καββαδία: «Μοραμτού»). ΛΩΡΟΥ ΦΑΝΤΑΖΗ (Θάλειας Κεσίσογλου: «Χαρωπὲς νότες»). (Γ. Μούγιου: «Τῆς ζωῆς μου κάποιες ὄρες»). ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ: Σπ. Παναγιωτοπούλου: (Λενορμάν «Ἀστία»). ΔΥΟ ΓΡΑΜΜΑΤΑ—ΔΠΟ ΜΗΝΑ ΣΕ ΜΗΝΑ—ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ—ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ—ΕΙΔΗΣΟΥΔΕΣ—ΤΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ ΜΑΣ.

### ΦΥΛΛΟ

ΕΝΑΤΟ - ΔΕΚΑΤΟ

ΧΡΟΝΟΣ Α΄

ΣΕΠΤΕΜΒΡΗΣ-ΟΚΤΩΒΡΗΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΑΝΑΚΡΕΟΝΤΟΣ 44

ΚΑΛΙΘΕΑ  
(ΑΘΗΝΑ)

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΧ. 5

**“ΤΟ ΞΕΚΙΚΗΜΑ,,**  
**ΜΗΝΙΑΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ**  
**ΤΩΝ ΝΕΩΝ**

Τυπογραφεία: Τσαμαδού 44 Πειραιάς  
Γράμματα—Εμβάσματα  
**Ν. ΑΐΒΑΛΙΩΤΗΝ**  
Λεωχάρους 18—Πειραιά

**ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ**

Ἐξωτερικοῦ χρόν. 1 1/2 δολ.  
Ἐσωτερικοῦ > 50 δραχ.  
> ἑξάμ. 30 >  
Αἴγυπτος καὶ Κύπρος 8 Σελλίνια  
Δωδεκάνησα 25 Λιρέττες

**ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΑΧ. 5**

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ ΥΛΗΣ  
**ΝΙΚΟΣ ΑΐΒΑΛΙΩΤΗΣ**

**“ΤΟ ΧΕΚΙΝΙΜΑ,,**  
**(LE DEPART)**

**REVUE MENSUELLE LITTERAIRE**

Lettres et Mandats Poste  
**N. AIVALIOTIN**  
Leocharous 18—Pirée  
Imprimerie: Tsamadou 44

**ABONNEMENTS**

Etranger pour une année 1 1/2 doll.  
Grece > 50 drach.  
Egypte et Chypre 8 shillings  
Rodi 25 lirettes

**Ο ΝΕΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΜΑΣ**

Τὸ «ΞΕΚΙΚΗΜΑ», θέλοντας νὰ παρουσιάσῃ στὸ 13ο τεῦχος του τέσσερους ἀκόμα νέους ποιητὰς καὶ πεζογράφους, προκηρῦσσει ἀπ' τὸ φύλλο του αὐτὸ διαγωνισμό πεζῶν καὶ στίχων, στὸν ὁποῖο μπορεῖ νὰ λάβῃ μέρος κάθε νέος λογοτέχνης.

Ὅροι συμμετοχῆς δὲν ὑπάρχουν. Ἀπὸ τὴ συνεργασία τῶν νέων, πρὸς πρέπει νὰ σταλῇ στὰ γραφεῖα μας τὸ ἀργότερο μέχρι τῆς 5 Δ)βρίου, ἢ Διεύθυνση τοῦ Περιοδικοῦ θὰ ξεχωρίσῃ 2 ποιήματα καὶ 2 διηγήματα γιὰ τὸ πανηγυρικὸ φύλλο τῆς Β! χρονιάς ἀπὸ τὰ ὁποῖα θὰ βραβεύσῃ τὰ δύο ἀριστεῖτερα (ποίημα καὶ διήγημα) μὲ δραχ. 500 τὸ καθ' ἓνα.

Περὶττὸ νὰ τονίσουμε ὅτι τόσο τὰ διηγήματα ὅσο καὶ τὰ ποιήματα πρέπει νὰ εἶναι **πρωτότυπα καὶ ἀνέκδοτα.**

**Ο ΙΤΑΛΙΚΟΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΜΑΣ**

Γιὰ ὅσους ἐπιθυμοῦν νὰ λάβουν μέρος στὸν μεταφραστικὸ διαγωνισμό μας, ἔχουμε νὰ δηλώσουμε τὰ ἑξῆς:

Ἡ ἐκλογὴ τῶν ἔργων πού θὰ μεταφραστοῦν, νὰ περιορισθῇ στοὺς σύγχρονους Ἰταλοὺς πεζογράφους καὶ ποιητὰς.

Κάθε μεταφρασμένο ἔργο νὰ συνοδεύεται ἀπὸ τὸ πρωτότυπό του.

Θὰ δοθοῦν χρηματικὰ βραβεῖα Δραχ. 3.000: Δραχ. 1.500 γιὰ τὸ Αο καὶ Βο βραβεῖο ποιημάτων καὶ Δραχ. 1.500 γιὰ τὰ Αο καὶ Βο βραβεῖο τῶν διηγημάτων.

Ἡ προθεσμία ὑποβολῆς τῶν μεταφράσεων λήγει τὴν 31 Ν)βρίου.

**ΜΕΣ' ΣΕ ΒΑΘΕΙΑ ΣΚΟΤΑΔΙΑ...**

*Μέσ' σὲ βαθεῖα σκοτάδια νὰ παλεῶ  
τὸν ὕστερον ἀγῶνα, τὴν ψυχὴ μου  
ποὺ πιά κι' αὐτὴ δὲν ξέρει τί γυρεύω,  
νὰ νοιώθω ὡς νὰ μὴν ἦτανε δική μου.*

*Ν' ἀναρωτιέμαι: «Τάχα ὑπάρχω ἀκόμα;»,  
νὰ ψάχνω μὲ τὰ χέρια τὸ κορμί μου,  
νὰ μὲ φοβίξῃ τὸ κλειστὸ μου στόμα  
νὰ μὲ ξαφνιαζῇ ἡ ἀγνωστὴ κραυγὴ μου.*

*Νὰ ἐλπίζω ποὺ ὅλα πιά θὲ νὰ τελειώσουν  
τὴ νύχτα τῶρ' αὐτὴ μέσ' στὰ σκοτάδια,  
κι' ὡς θάρθουν τὴν αὐγὴ νὰ μὲ σαρώσουν,*

*θὲ νᾶναι πέτρινη ἢ καρδιά μου κι' ἄδεια,  
καὶ σὰ νὰ μὴ σὲ γνώρισα ποτέ μου,  
θλιμμένε, ἀξιοδάκρυτε ἐαυτέ μου!*

ΜΥΡΤΙΩΤΙΣΣΑ

**ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ**

*Στὴ γειτονιά μας εἶναι ἓνας τρελλὸς  
κοντούτσικος, μὲ κόκκινα γενάκια,  
ποὺ τὸ αἶνιγμά του ψάχνει σιωπηλὸς  
μὲ τὰ μικρά, γατίσια του ματάκια.*

*Μὲ ἀγέρα, μὲ λιακάδα, ἢ μὲ βροχὴ,  
τὸν βλέπουμε στὸ δρόμο, καθισμένο  
κάτου ἀπὸ μιὰ γαζία φιδοστριφτή,  
στὰ κάγκελα ἐνὸς κήπου ἀκουμπισμένο.*

Χαμογελάει στις πεταλούδες πὸν περνοῦν,  
 στις κόττες πὸν τὰ χῶματα σκαλίζουν,  
 χειρονομεῖ στοὺς ἴσκιους τῶν σπιτιῶν  
 καὶ στοὺς ἀνεμοδείχτες πὸν σφουρίζουν.

Καμμιά φορά, πὸν πέφτει ἀπ' τὸ δεντρὶ  
 κανένα ἀνθάκι ἢ κίνα φύλλο μαραμένο,  
 σκύβει ὁ τρελλός, τὸ παίρνει, κι' ἀπορεῖ  
 καὶ τὸ πετάει σὰν κάρβουνο ἀναμμένο.

Γιὰ τοὺς καλοντυμένους, ὁ φτωχός,  
 διπλώνεται στὰ δυὸ ταπεινωμένος·  
 μὰ σὰν περνάει κανεὶς ἐργατικὸς  
 πὸν πάει τὰ συνεργά του φορτωμένος,

πειτιέται ὀλόρθος, μὲ ὄχεντρες ματιές,  
 τεντώνει τὸ λαιμὸ του σὰν τὸ λύκι,  
 καὶ σφίγγοντας μὲ λύσσα τις γροθιῆς  
 φωνάζει: «Μπολτσεβίκο! Μπολτσεβίκο!...».

Στοιγγιὰ ἢ κραυγὴ του σέρνεται, βραχνή,  
 τοῦ βάρφει ἀφρός αἱμάτινος τὸ στόμα,  
 κι' ἐνῶ μακραίνει ὁ ἐργάτης νὰ χαθῆ,  
 πέφτει ὁ τρελλὸς σπαρτιάροντας στὸ χῶμα.

Πίσω του ὁ κῆπος πράσινος φαντάζει  
 γύρω ἀπ' τὸ πλούσιο σπίτι, τὸ μεγάλο,  
 καὶ στῆ βεράντα μὰ κυρία πὸν διαβάζει  
 τὸ «Κόκκινο τὸ Γέλιο» ἢ τίποτ' ἄλλο.

ΣΤΕΦ. ΛΑΦΝΗΣ

## ΟΙ ΑΓΟΝΕΣ ΩΡΕΣ

Οἱ ἀγones ὄρες νὰ τις πάλι  
 πὸν πᾶν ἢ μιά πίσω ἀπ' τὴν ἄλλη  
 πὸν προσπερνᾶν καὶ πᾶν σκυμμένες  
 σάμπως γρηοῦλες παθιασμένες.

Τὶς βλέπω μέσα στὸν καθρέφτη,  
 καθὼς τὸ σούρουπο ἀργοπέφτει  
 καὶ μπαίνει ἀπ' τὸ παράθυρό μου  
 ὄλος ὁ ἀντίλαλος τοῦ δρόμου

Μέσ' στὸ μυαλό μου χίλιες σκέψεις,  
 πὸν δὲν μπορεῖς νὰ τις πιστέψεις,  
 χίλιες ἰδέες πὸν τις ἀπλώνω  
 πάνω σὲ μὰ κλωστίτσα μόνο.

Καὶ λέω: Αὐτὸ εἶναι τὸ γραφτό μου  
 νὰ ζῶ κλεισμένος στὸν ἑαυτό μου;  
 Καὶ μὲ τὸ βλέμμα στυλωμένο  
 ὄλο αὐτὸ λέω καὶ περιμένω...

ΑΠ. Ν. ΜΑΓΓΑΝΑΡΗΣ

\*Ο ΑΛΛΟΣ ΔΡΟΜΟΣ\*

## ΟΙ ΣΚΛΑΒΟΙ

Μέσ' στῆς στενῆς μας σκέψης, σκλάβοι ἀπὸ συνήθεια  
 καὶ δίχως ἄρνηση, ἐκολλήσαμε τὸ τέλμα...  
 Ἄνθρωποι! Ἡ θέλησή μας κυρელიάστηκε  
 ἀπ' τῆς μοιραίας μας ἀπαντοχῆς κάτω τὸ πέλμα.

Κι' ὄλα μᾶς φταῖνε τώρα καὶ θεωροῦννε  
 ὄλο καὶ πιότερο οἱ καῦμοί μας καὶ φουντώνουν·  
 κι' ὡς τὸ κεφάλι μας σκυφτὸ κρατοῦν τὰ χέρια μας,  
 τοὺς κροτάφους μας μὲ τὰ νύχια τοὺς ματώνουν!

Καὶ μόνο ἂν κάποτε, σὰν ποικιλία, ἀπὸ τὸν λήθαργο  
 τὰ ὑποσυνείδητα ξυπνοῦνε αἰσθηματά μας,  
 πέφτουν τὰ χέρια ἀπ' τὸ κεφάλι μας κι' ὀρθώνουμε  
 στῆ μοῖρα μας μπροστὰ τὸ ἀνάστημά μας!

ὦ, ἀνθρώποι! Τόσο ὅσο πιστεύουμε  
 δὲν εἶναι δύσκολη στὸ δράμα μας ἡ λύση·  
 φτάνει μιά μέρα ἀπὸ τῆ ρέμβη του ὁ ἀλλοιώτικος  
 ὁ ἑαυτός μας νὰ ξυπνήση, νὰ μιλήση!

ΝΙΚΟΣ ΑΓΓΑΛΙΩΤΗΣ

ΧΡΗΣΤΟΥ ΛΕΒΑΝΤΑ

## ΕΝΑ ΠΙΑΝΟ ΣΕ ΜΙΑ ΜΙΚΡΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑ

Ἀπὸ τὴν ἡμέρα—πάνε τρεῖς μῆνες τώρα—ποὺ εἶχε κουβαληθῆ ἓνα πιάνο στ' ἄνω πιάτωμα τοῦ δίπατου νεόχτιστου σπιτιοῦ, ὅπου καθόταν ἡ φαμίλια τοῦ Λαρκίδη, τοῦ ἀνώτερου ταμειακοῦ ὑπάλληλου, ἡ μικρὴ γειτονιά εἶχε ἀναστατωθῆ.

Δὲν ἦτανε πιά ζωὴ αὐτή, δὲν ἦτανε. Τὶς περισσότερες ὥρες τῆς ἡμέρας, ἡ Φιλίτσα, τὸ μικρὸ κοριτσάκι τοῦ Λαρκίδη, σὰν γύριζε ἀπ' τὸ Λύκειο, καθόταν στὸ πιάνο καὶ μελετοῦσε τὸ μαθημά της. Τὶς ἴδιες νότες ξαναχτυποῦσε συχνὰ ὥρες ὀλόκληρες, μέρες κι' ἐβδομάδες, ὅσπου νὰ μὲνη ἱκανοποιημένη ἢ δασκάλα της—μιὰ ψιλὴ δεσποινὶς μὲ γιαλιὰ, ὀστεόδικη μορφὴ καὶ πολλὴν ἀξιοπρέπεια—ποὺ πηγαινοερχότανε κάθε δευτερόλεπτο στὸ σπίτι τοῦ Λαρκίδη καὶ τῆς εἶδνε μαθήματα.

Ἔτσι, πρὶν ξυπνήσῃ καλὰ—καλὰ ἡ μικρὴ γειτονιά, ἀντηχοῦσε ἀνιαρὰ ὁ ἴδιος ἤχος τοῦ πιάνου ποὺ ἔπαιζε ἡ Φιλίτσα.

Ντό... ντό... ντό...

Ρέ... ρέ... ρέ... ρέ... μί...

Στὴν ἀρχὴ ἡ γειτονιά δὲν τῶξε κανεὶ ζήτημα. Ὁ καθένας κοίταζε τὴ δουλειὰ του, οἱ ἐργατικὲς γυναικοῦλες τὸ σπίτι τους, καὶ μονάχα μερικὰ παιδάκια ἔτρεχαν καὶ ἀφουγκραζόντουσαν ἔξω ἀπ' τὸ σπίτι τοῦ Λαρκίδη τὸ πιάνο τῆς Φιλίτσας...

Ὅσο ὅμως περνοῦσαν οἱ μέρες τὰ πράγματα ἄλλαζαν. Οἱ γυναικοῦλες δείχνανε περισσότερο ἐνδιαφέρο, παρατηροῦσαν πίσω ἀπ' τὶς γυλλίες τῶν παραθυρῶν τους τὴν δασκάλα ποὺ ἐρχότανε κάθε δευτερόλεπτο, τὴν γυναίκα τοῦ Λαρκίδη ποὺ ἔβγαινε λουσαρισμένη στὸν ἐξώστη κι' εἶχε κατὰ τὸ πολὺ σοβαρὸ στὴν ἐμφάνισή της, τὴν Φιλίτσα ποὺ γύριζε ἀπ' τὸ σχολεῖο της βιαστικὴ κι' ἀμίλητη, καὶ κρυφομιλοῦσαν...

— Ὅλη τὴν ὥρα μᾶς πήραν τ' αὐτιά μας, μ' αὐτὸ τὸ πιάνο... ἔλεγε ἡ μία.

— Δὲν ἔχουν τὸν Θεὸ τους ἔλεγε ἡ ἄλλη. Δὲν λογαριάζουν καὶ μᾶς ἂν μπορούμε νὰ τοὺς ἀκοῦμε...

Καὶ τὰ κρυφομιλήματα μέρα μὲ τὴν ἡμέρα μεγάλωναν, πλημυρίζαν τὶς αὐλὲς τῶν μικρῶν σπιτιῶν, γέμιζαν τὰ δωμάτια τῶν φτωχῶν ἀνθρώπων, κατέβαιναν στὰ ὑγρά ὑπόγεια κι' ἔκαναν πολλὲς φορὲς τὸν κύκλο τῆς ἀτόμερης γειτονιάς. Ὅλοι εἶχαν νὰ τὸ κάνουν.

Δὲν ἦτανε μονάχα τὸ πιάνο—ἂν ἦταν αὐτὸ μόνον τοῦλάχιστον...—ἦταν κι' ἡ ταχτικὴ τῆς φαμίλιας τοῦ Λαρκίδη. Ἡ γυναίκα του—ἡ κυρία Πόπη μὴ παροῦλη σαραντάρια γυναίκα—δὲν μιλοῦσε ποτὲ στὶς γειτονίσσες. Ὅταν ἔβγαινε ἀπ' τὸ σπίτι καὶ τήχαινε νὰ προσπεράσῃ καμιὰ γειτονίσσα ποὺ βοισκόταν καθισμένη στὴν πόρτα της ἢ στὸ παράθυρό της, ἔρχοινε ἀλλοῦ τὸ βλέμμα της κι' εἶχε ἓνα ξεχωριστὸ τουπέ. Σουροχόταν νὰ γελᾷσης καθὼς τὴν ἔβλεπε νὰ περνᾷ τσιτωμένη, καὶ μὲ μιὰ ἀγέρωχη ἔκφραση στὸ πρόσωπο.

Καὶ δὲν ἔφτανε αὐτό, ἀλλ' εἶχε διδαγμένα καὶ τὰ παιδιά της—τὸν Γιώργο, τὸ μεγαλειτέρὸ της ἀγόρι καὶ τὴν Φιλίτσα, ποὺ δὲν τῆς ἦταν παραπάνω ἀπὸ δέκα χρονῶν—νὰ μὴν ἔχουν καμιὰ σχέση μὲ τὰ ἄλλα παιδάκια τῆς γειτονιάς. Νόμιζες πὼς ἦταν λουβιάρικα κι' ὑπῆρχε φόβος νὰ τοὺς μεταδώσουνε τὴν ἀρρώστεια τους.

Αὐτὸ τὸ πράγμα εἶχε πειράξει περισσότερο τὴ γειτονιά. Ἐβλεπαν οἱ ἐργατικὲς γυναικοῦλες τὰ κοριτσάκια τους ποὺ ὅταν ἔβγαινε στὴν πόρτα ἡ Φιλίτσα τὴν πλησίαζαν καὶ τὴν κοιτοῦσαν μ' ἓνα ἰδιαιτέρο τρόπο, μὲ μιὰν ἔκφραση στὸ πρόσωπο ποῦχε κατὰ σὰν παράπονο, καὶ κατὰ σὰν θαυμασμό, μὰ ἐκείνη καθόταν ἀκουμπισμένη στὴν σιδερένια πόρτα τοῦ σπιτιοῦ της καὶ κοίταζε τὰ ἄλλα κορίτσια, ἀμίλητη, καὶ μὲ κατὰ τ' ἀλαζονικὸ στὰ μικρά της γκριζὰ μάτια. Τὰ ἄλλα κοριτσάκια δὲν ἔφευγαν ἀπὸ ἐκεῖ. Παρατοῦσαν τὰ παιχνίδια τους σὰν τὴν ἔβλεπαν νὰ βγαίνει—πολὺ σπάνια γινόταν αὐτό—στὴν πόρτα τοῦ νεόχτιστου δίπατου σπιτιοῦ κι' ἔτρεχαν καὶ στεκόντουσαν ἐκεῖ κοντὰ της, στὸ πεζοδρόμιο καὶ τὴν κοιτοῦσαν, τὴν κοιτοῦσαν ἔτσι ποὺ νόμιζες πὼς ἔβλεπαν κατὰ τὸ πολὺ ἐξαιρετικὸ.

Ἐπειτα ὅταν τὰ ματάκια τους κουραζόντουσαν, νὰ βλέπουν, καὶ νὰ περιμένουν νὰ τοὺς πῇ κάποια λέξη, τῆς μιλοῦσαν κι' ἡ φωνὴ τους ἔβγαινε πάντοτε δειλὴ...

Ἄλλο τὴν προσκαλοῦσε νὰ παίξῃ μαζί τους: «παίζουμε Φιλίτσα τὴν μερολίνα;» κι' ἄλλο τῆς ἔλεγε ἀργὰ—ἀργὰ καὶ μὲ ἐπιβειωτικὴ κλίση τοῦ μικροῦ του κεφαλοῦ, πὼς θὰ τοῦ πᾶρη κι' αὐτονοῦ ὁ μπαμπᾶς του, ἓνας χίστης ποὺ δούλευε στὰ γιαλιὰ, ἓνα πιάνο...

— Μοῦ τόπε σήμερα ὁ μπαμπᾶς μου...

Ἡ Φιλίτσα ἔκανε κατὰ μορφασμούς, χαμογελοῦσε καμιὰ φορὰ κορσιδευτικά—κι' ἔμπνεε ὅταν βαροῦταν—στὸ σπίτι της, κλείνοντας τὴν σιδερένια πόρτα. Τὰ κοριτσάκια μένανε σὰν ἀπολιθωμένα ἔξω στὸ πεζοδρόμιο κι' ἔφευγαν ὅταν τοῦ κάκου περιμέναν τὴν Φιλίτσα ἢ τὰ φώναζαν οἱ μαρνάδες τους...

Μιὰν ἀνοιξιάτικη βραδνὰ ποὺ ὁ ἀγέρας μοσκοβολοῦσε καὶ τὰ παιδάκια ἔπαιζαν καὶ τραγουδοῦσαν στὴ μικρὴ γειτονιά, ἡ Φιλίτσα παρήτησε τὸ πιάνο καὶ φάνηκε στὴν πόρτα της. Τότες τὴν ἐπλησίασαν δυὸ-τρὶα παιδάκια καὶ τῆς μιλοῦσαν πάλι.

Τῆς ἔλεγαν γιὰ τὰ παιχνίδια τους, γιὰ τὰ δικά τους, τὴν Κικίτσα ποὺ εἶναι μαλωμένη μὲ τὴν Σοφία γιατί τῆς εἶχε μουτζαλώσει τὸ τετραδιό της, τὸ δάσκαλο τῆς Μαρίτσας ποὺ τῆς ἔβαλε μηδενικό, γιὰ τὴν Τασία ποὺ ἦταν ἀρρωστη καὶ ἄλλα.

Τὴν ὥρα ὅμως ποὺ τῆς τᾶλεγαν αὐτὰ κι' ἡ Φιλίτσα χασκογελοῦσε, φάνηκε ἡ μητέρα της πίσω της, τῆς ἔμπηξε μιὰ φωνή, τὴν τράβηξε μέσα κι' ἔκλεισε τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ της μὲ θυμὸ...

Τὰ παιδάκια ἔτρεξαν καὶ τῶπαν στὶς μαρνάδες τους, κι' ἐκείνες ἄλλα ἔδειραν κι' ἄλλα μάλωσαν ἄγρια, γιὰ νὰ μὴ ξαναπατήσουνε ἄλλοτε τὸ πόδι τους μπροστὰ ἀπὸ τὸ σπίτι τῆς Φιλίτσας.

— Θὰ σὰς τσακίσουμε τὰ ποδάκια ἂν ξαναπλησιάσετε σ' αὐτὸ τὸ σπίτι... Ἀκοῦς ἐκεῖ, ἡ φαντασμένη...

Ὡς τόσο, αίσθανότανε κανείς πώς ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς μικρῆς γειτονιάς γινότανε μέρα με τὴν ἡμέρα βαρύτερη. Σταχτόμαυρα σύννεφα κατέβαιναν, κατέβαιναν καὶ σκέπαζαν τὸ σπίτι τοῦ Λαρκίδη. Ἀπὸ τὰ τζάμια τῶν παραθυριῶν, ἀπὸ τὴν πόρτα, ξέφευγαν πρὸς τὸ σπίτι τοῦ ταμειακοῦ ὑπάλληλου μερικὰ βλέμματα, ποὺ δείχναν πὼς θάφτανε ἡ μπόρα...

Δὲν ἦταν πιά ζωὴ αὐτή, ὄχι δὲν ἦτανε. Πρωί, μεσημέρι, βράδυ, τὸ πιάνο τῆς Φιλίτσας τάραιζε τ' αὐτιά τους, ἔχωνε τοὺς ὀξείς του ἤχους στὰ μηνίγγια τους, πείραζε τὰ νεῦρα τους, καὶ δὲν τοὺς ἄφινε λίγες στιγμὲς στὴν ἡσυχία τους...

— Ἐ...μὰ γιὰ νὰ σοῦ πῶ, πετάχθηκε ἓνα πρωὶ γεμάτη θυμὸ ἀπ' τ' ἀντικρονὸ ὑπόγειο ἢ κυρὰ Ἀγγελικὴ, ἡ γυναίκα τοῦ Γιώργη, τοῦ καζαντζή ποὺ δούλευε στοὺς σιδηροδρόμους, τὴν ὥρα ποὺ ἡ γυναίκα τοῦ Λαρκίδη βρισκόταν στὸν ἐξώστη, τῶχτε παρακάνει μ' αὐτὸ τὸ πιάνο.. Σὰς μήνυσα πὼς ἔχω τὸν ἀντρα μου ἄρρωστο μὲ πυρετὸ καὶ σεῖς διάφα δὲν δίνετε... Δὲν λογαριάζετε λοιπὸν τὸν πόνο τοῦ ἀλλουνοῦ;...

— Καλὲ ποιοὶ νὰ τὸν λογαριάσουν; αὐτοὶ;...οἱ ψοφοφантаσμένοι;...

Πετάχτηκε ἀπ' τὸ διπλὰνὸ παράθυρο ἡ κυρὰ Δημητρούλα—τοῦ Γιάννη τοῦ μαραγκοῦ ποῦχε τρία παιδάκια, κ' ἔτοιμαζόταν γιὰ τέταρτο...

— Αὐτοὶ δὲν ἔχουν στάλα φιλότιμο...

Στὸ λεφτό, σὰν ἀπὸ συνεννόηση, γέμισαν οἱ πόρτες ἀπ' τὶς νοικοκυροάδες ποὺ μιλοῦσαν καὶ ξεφώνιζαν γιὰ τὶς «φантаσμένες» ποὺ «τρῶνε τὸ δημόσιο, καὶ «πλέουνε στὰ λούσα καὶ στὰ μεγαλεῖα».

Ἡ γυναίκα τοῦ Λαρκίδη, ποὺ δὲν περιέμενε αὐτὴν τὴν ἐπίθεση, κιτρινοῖσε ἀπ' τὸ θυμὸ, τοὺς ἔμπηξε δυὸ φωνὲς ἀμόρφωτες, «γλωσσούδες» ποὺ δὲν σὰς δίνει κανεὶς σημασία καὶ μπῆκε μέσα χτυπώντας πίσω της μὲ δύναμη τὴν μπαλκονόπορτα. Οἱ νοικοκυροάδες δὲν σταμάτησαν. Μαζεύτηκαν ὅλες στὶς πόρτες τους, κ' ἔλεγαν, κ' ἔλεγαν, ἄλλες γιὰ τοὺς ἄντρες τους ποὺ τοὺς ψήνει ὁ ἥλιος γιὰ νὰ βγάλουνε τὸ μεροδούλι τους, ἄλλες γιὰ τοὺς δικούς τους ποὺ δούλευαν νύχτα καὶ ποὺ θέλαν τὴν ἀνάπαψή τους, κ' ἄλλες γιὰ τὴν «ψηλομύτα», τὴν γυναίκα τοῦ Λαρκίδη, καὶ τὴν στορμμένη τὴν Φιλίτσα μὲ τὰ γκρίζα μάτια ποὺ διώχνει ἀπ' τὴ σιδερένια πόρτα τὰ παιδιὰ τους...

— Ἀκοῦς ἐκεῖ νὰ μᾶς πῆ «ἀμόρφωτες». Ἡ φαντασμένη, ἡ ψηλομύτα...

Τὰ προσωπά τους ἦταν ἀναμένα. Τὰ μάτια τους ἦταν γεμάτα θυμὸ, καὶ τὰ καταφαγωμένα ἀπὸ τὶς πλύσεις καὶ τὰ σφουγγαρίσματα χέρια τους κουνιόντουσαν ἀπειλητικὰ πρὸς τὸ μέρος τοῦ σπιτιοῦ, τοῦ ἀνώτερου ταμειακοῦ ὑπάλληλου...

ΧΡΗΣΤΟΣ ΛΕΒΑΝΤΑΣ

## ΣΤ' ΟΡΑΜΑ ΤΗΣ ΠΙΝΔΟΥ

Ἵψηλοσέβαστη ὠμορφιά τῆς Πίνδου, ποὺ δεσπάζεις  
στὸν κάμπο τὸ Θεσσαλικό,  
γαλαζογέννητο ὄραμα σὲ χρῶμα καὶ σὲ φῶς,  
ρουθμὸς σοφός,  
ὑψηλοσέβαστο βουνὸ γλυκό  
στοῦ τραγονδιοῦ τῆ λαύρα πὼς ἀρμόζεις,  
ὑψηλοσέβαστη ὠμορφιά τῆς Πίνδου, ποὺ δεσπάζεις!  
Στίς χιονισμένες σου κορφές,  
στὶς παρρφές  
τῶν τόσο ἀπόμακρων πλευρῶν σου  
πετάει ἡ ψυχὴ μου νὰ δροοιστῆ  
τῆς γῆς πιστῆ,  
ἔτσι ὡς ἀπλώνεται μ' ἀνάερη χάρη  
σὲ μακρονάρι  
τὸ γιγαντένιο βάρος σου στὴ γῆ.

\*  
\*  
\*

Πὼς νὰ σοῦ ψάλλω τάχατες τὰ κάλλη  
τὰ μυστικά, τὰ πιὸ κορυμμένα;  
Δὲ φτάνουν τὰ τραγοῦδια τοῦ Κρουστάλλη  
ποὺ βγήκαν ἀπὸ σένα;  
Δὲ φτάνουν τὰ ποτάμια ποὺ τοὺς δίνεις  
τ' ἄγνὸ νερὸ  
καὶ σέρονται στοὺς κάμπους ἀπλωμένα;  
Δὲν προχωρῶ  
περσοότερο καλὸ ν' ἀφίνης  
μὰ ὠμορφιὰν αἰθέρια ἀνύμνητη  
μέσ' στὴ γαλάζια φαντασία  
καὶ σένα ἔτσι ὡς σὲ βλέπω, Πίνδος μου,  
τὴν τρισεγγάλη σου ὀπτασία.

Γ. Κ. ΣΤΑΜΠΟΛΗΣ

## ΔΙΚΑΙΩΣΗ

Ἴσως μιὰ νύχτα θάρθουνε οἱ Σκιὲς  
ἀπρόσκλητες—σὲ μιὰ γωνιά τοῦ κήπου—  
(φανταστικὰ τὰ δέντρα κ' οἱ μορφές)  
μ' ὅσα ποὺ πέρασαν ἔχτες,  
πὼς ἔζησα κ' ἐγὼ νὰ θυμηθοῦνε.

«Στερνή δικαιολογία τῆς ζωῆς,  
ἢ θύμηση» — βιολιά θ' ἀντιλαλοῦνε —  
Χλωμός θὰ σκύψω τότε κατὰ γῆς  
θῦμα τῆς ἀφθαρτῆς πηγῆς  
τ' ὀνείρου, ἀναπολώντας τὴ ζωὴ μου.

Κρυφά, στὸν ψίδυρο, λυπητερὰ  
κάποια φωνὴ θὰ προστεθῆ, ψυχὴ μου,  
ὄχι νὰ πῆ πὼς κάτι ὑπῆρξα, ἀλλὰ  
πὼς ἔπλεξα ὄνειρα πολλὰ  
καὶ χάθηκε σ' αὐτὰ γιὰ μένα ἢ ἀλήθεια.

Πῶς ἦσαν πάντα γύρω μου οἱ Σκιῆς  
ποὺ στὴ γωνιά μαζεύτηκαν τοῦ κήπου,  
καὶ — σφίγγει — πρὸς τὴν ἔρημο τοῦ χτέος  
τώρα γυρνώντας τίς μορφές  
τὴν ἀγνωστὴ δικαίωση ἀναμένουν.

ΑΔΚ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

## ΠΕΝΘΙΜΑ ΕΓΚΩΜΙΑ

Ἄπο τὰ στήθη μου ἀρχινοῦν οἱ τάφοι  
κι' ἀπ' τὴ σιωπὴ μου ὁ ἐγκόσμος ὁ ρυθμός.  
Ἐγκώμια ἢ ὑπερηφάνεια μου διαγράφει  
καθὼς γυρνῶ ὡς περίσσιος ἀριθμός.

Στοὺς κτύπους τῶν ὥρων, ἀνοίγουν τάφοι  
ἢ σκέψη καὶ ὁ κομψός μου ρεμβασμός.  
Ὁ πρίγκηπος τῆς σοβαρότητάς μου γράφει  
ἐρωτικά ἐλεγεία, σὰ νέος χλωμός.

Σκύβω νὰ μεταφράσω τὴ σιωπὴ  
ποὺ πόντα ὡς μωρωμένη πολυτέλεια  
ξεφεύγει τοὺς κρυφούς τῆς στίχους νὰ μοῦ πῆ.

Σὰν πίχρες μοῦ ὑποδέχονται τὰ γέλια  
καὶ μὲ θανάτου ὄβδα τὰ στολίζω  
τὰ πάντα, ποὺ ἔτσι ἀστεῖα τὰ γνωρίζω.

ΝΙΚΟΣ Δ. ΠΑΠΠΑΣ

ΜΙΧ. ΧΑΝΝΟΥΣΗ

## Ο ΑΓΝΩΣΤΟΣ BAUDELAIRE

Ὁ ποιητὴς τῆς ὀδύνης καὶ τῆς ἡδονῆς, εἶναι τόσο γνωστός ἀπὸ τὴ μοναδικὴ συλλογὴ του «Fleurs du Mal», ποὺ θάταν σωστὸ φιλολογικὸ ἀναμίσγμα μιᾶ αἰσθητικῆς ἢ κριτικῆς μελέτης γιὰ τὸ ἔργο του. Οἱ ἀριστοτεχνικὲς στροφές τοῦ Μπωντλαίρ, μὲ τὴν παράδοξη σιληράδα καὶ τὴν σκανδαλιστικὴν ὀμότητά τους, ἔχουν ξεψαχιστῆ ἀπ' τοὺς αἰσθητικούς, τοὺς κριτικούς καὶ τοὺς γραμματολόγους τῆς διεθνῆς διανόησης τόσο ποὺ περικτενεύει σήμερα κάθε ἀναδρομικὴ ἀνάλυσή τους.

Ἡ τέχνη τῆς ζωῆς, (1) ὁ ἡδονισμός, ποὺ συνδέεται ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη τὰ «Fleurs du Mal» τοῦ Μπωντλαίρ, κατόπιν ἢ τεχνικὴ ἀποσύνθεση τῆς ἡδονῆς στὶς πρὸ εὐαίσθητες ἀποχωρήσεις τῶν αἰσθησέσεων στὰ ἴδια πάλι ποιήματα, καὶ τελευταῖα ἢ αἰσθητοποίηση τοῦ ὑπέρετου αἰσθησιασμοῦ σ' αὐτὰ, ἀποτελοῦνε τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἔργου τοῦ μεγάλου γάλλου ποιητῆ ποὺ δὲν διαφεύγει ἀπὸ κανένα μας σήμερα.

Ὡστόσο στοὺς μεγάλους δημιουργοὺς ποιητὲς μὲ τὸ ἀπαραίτητο μεγάλο ψυχικὸ δράμα τους, κάτω ἀπ' τὴ βαθεῖα μελαγχολία τῶν στίχων τους καὶ τὴν τραγικὴ γαλήνη τοῦ πνεύματός τους, κρύβεται πάντα γιὰ ἓναν στοχαστῆ — ἐκκεντρικὸν ἴσως στὴ φιλολογικὴ περιέργειά του — μιᾶ παντοτεινὴ ἀμφιβολία γιὰ τὴν ἀπόλυτη ἀλήθεια ποὺ τοῦ παρουσιάζει ἢ ἐπιφάνεια τοῦ ἔργου καὶ τῆς ζωῆς τους.

Ἔτσι — γιὰ ν' ἀναφέρω ἓνα παράδειγμα — ὅπως μὲ τὸ δικό μας μακαρίτη Πορφύρα, δὲν ἐξαλείφτηκεν ἀκόμη τὸ μυστήριον τῆς ἀγνωστῆς Ἡγέριαν — ἢ τοῦ ψυχικοῦ δράματος — ποὺ τοῦ ὑπαγόρευσε τὴ μοναδικὴ συλλογὴ του, ἔτσι καὶ στὸν Μπωντλαίρ δὲν ἔπαψε ὡς χτέος νὰ ζῆ ἢ ἀμφιβολία γιὰ ὄρισμένα — ἀγνωστα ἴσως ἐδῶ — ποιήματά του ποὺ δὲν συμπεριλαμβάνονται στὴν συλλογὴ τῶν «Fleurs du Mal» («Ἄρρωστα Λουλούδια» ὅπως ἔπρεπε νὰ μεταφράστούν κι' ὄχι «Ἄνθη τοῦ Κακοῦ» ποὺ δὲν λένε τίποτε) καὶ ποὺ τὸ περιοχόμενο κι' ἢ φόρμα τους κάθε ἄλλο παρὰ τοῦ Μπωντλαίρ ἦσαν, ἂν κι' ἦσαν ὑπογραμμένα ἀπ' αὐτόν! Τὴν ἀμφιβολίαν αὐτὴ πρῶτος μᾶς τὴν δυνάμωσε ὁ γάλλος κριτικὸς Roule - Malassis μὲ τὸ βιβλίον του «Νέος Σατυρικὸς Παρνασσὸς τοῦ 19ου αἰῶνα» ποὺ ἐξέδωκε τὸ 1866 στὶς Βρυξέλλες.

Οἱ θαυμαστὲς τοῦ Μπωντλαίρ διαβάζανε τότε τὸ βιβλίον αὐτό, καὶ εἰδικὰ στὸ κεφάλαιο ποὺ πραγματευότανε γιὰ τὸν γάλλο ποιητὴ Privas d' Agremont τὰ παρακάτω καταπληκτικὰ:

«Ὁ Privas d'Agremont ἦταν προικισμένος μὲ μιὰν ἐξαιρετικὴν ἰδιοτροπία ποὺ τὸν ὠθοῦσε στὸ νὰ φροντίζῃ στὸ κοινὸ μὲ τ' ὄνομά του στίχους φίλων του, ποὺ γι' αὐτοὺς θάχανε ἀμφιβολὴν ἐπιτυχία. Ἔτσι ἀπ' αὐτὸν ἔχοιμε ὄχι μονίχα στίχους τοῦ Baudelaire μὰ καὶ τοῦ Banville καὶ τοῦ Gerar de Nerval...».

(1) Ὅπως ἀνόμασε τὸν ἡδονισμὸ στὴν ποίησιν ὁ στοχαστικὸς κριτικὸς Νικολαετῆς στὴν μελέτη του «Ὁ ἡδονισμὸς καὶ ἡ ποίησιν τοῦ Καβαφῆ». (Ν. Ἑστία. Τ. 117. Ε. Ε.)

Ἡ ἀποκάλυψη αὐτῆ, ἀρκετὰ τολμηρῆ στὴν ἐπιφάνειά της, ἦταν ἐπό-  
μενο ν' ἀναστατώσει πολλοὺς θετικιστὲς κι' ὀπαδοὺς τῆς Παρνασσαϊκῆς  
σχολῆς. Περισσότερο ὅμως ἀπ' ὅλους τοὺς Μπωντλαιριστὰς ποὺ μάθαιναν  
ἕνα χρόνον ἀκριβῶς ὕστερ' ἀπ' τὸν θάνατον τοῦ Μπωντλαιρ—ποὺ βρισκό-  
ταν στὴ γενικὴ φιλολογικὴ συνείδηση ὀρισματούμενος πιά—αὐτὰ τὰ κατα-  
πληκτικὰ.

Κάποια ἀνεκδήλωτη ἀνησυχία γιὰ τοὺς στίχους τοῦ Privas d' Agre-  
mont—ὄχι ἀκόμη καὶ τοῦ Baudelaire—ζοῦσε πάντα μέσ' στὴ σκέψη τῶν  
ἀναγνωστῶν του. Ὅχι ὅμως νοητῆ—ὕστερ' ἀπὸ τὴν ἀπότομην αὐτῆ ἀπο-  
κάλυψη—σ' αὐτὸ τὸ βαθμῶ.

Τώρα οἱ φιλολογικοὶ κύκλοι ἀνεστατώθηκαν. Ποιὸς ἀντέγραφε ἢ  
ἔκλεφε τὸν ἄλλον. Ὁ Privas ἢ ὁ Baudelaire;

Τὸ πρᾶμα, ὕστερ' ἀπὸ σοβαρὲς ἀντεγκλήσεις, συζητήσεις καὶ κατο-  
παστὰ σχόλια ἔβγαλε στὴν ἐπιφάνεια ad rem, σταράτη καὶ τσεκουράτη  
τὴν ἀλήθεια.

Στοὺς «Ἐυθεθέντας στίχους» του—μιὰ συλλογὴ ἀγνώστων τραγουδιῶν  
τοῦ Baudelaire—ἀνακαλύφθηκε ὅτι φιγουράριζαν σονέττα ποὺ εἶχαν δη-  
μοσιευτῆ μετὰ τὴν ὑπογραφήν τοῦ Privas πρὶν καιρὸ στὸ μεταθανάτιο βιβλίον  
του «Ἄγνωστο Παρίσι».

Ἐξω ἀπ' αὐτὰ, ἕνα σονέττο τοῦ Baudelaire—ἔξακριβωμένο ὡς γνή-  
σιο—τὸ «Ἀγαπῶ τὰ μεγάλα γαλάζια μάτια σου» ὁ Privas τὴν δημοσιεύ-  
σει στὴ συλλογὴν του «Closerie de Vilas», ἀποδίδοντάς το «σ' ἕνα  
ποιητῆ γνωστὸ σήμερον».

Τὰ νερὰ θολώθηκαν. Κι' ἡ ἔρευνα τῶν γραμματολόγων σταμάτησε  
ὡς αὐτὸ τὸ σημεῖον, μὴ μπορῶντας νὰ δώσῃ μιὰ λύση στὸ μυστήριον τῆς  
φιλολογικῆς ἀληθείας τῶν δυὸ αὐτῶν ποιητῶν.

Ἡ πολὺπλοκὴ προσωπικότης τοῦ Μπωντλαιρ παρέμεινε ἔτσι μυστή-  
ριον ὡς τὸ 1929, ὅποτε ἕνα ἀποκλιπτικὸν ἀρθρῶν τοῦ φιλολογικοῦ συνε-  
ργάτη W. Th. Bandy τοῦ παρισινοῦ «Figaro» τῆς χρονιάς ἐκείνης, ἔβαζε  
πολλὰ πρᾶματα στὴ θέση τους κι' ἔλυνε ἕνα μεγάλον μέρος αὐτοῦ τοῦ  
φιλολογικοῦ «κρυφτούλιου». (1)

Ὁ κ. W. Th. Bandy παρᾶθετε ἕνα σονέττο τοῦ Privas μετὰ τὸν τίτλον  
«Σ' ἕνα νεαρὸ σαλτιμπάγκο» καὶ ἀναλυτικὰ τὸ παραλλήλιζε μετὰ στίχους  
τοῦ Μπωντλαιρ ἀπ' τὰ «Fleurs du Mal».

Ἡ ἀνάλυσίς αὐτῆ, ἀκριβολογημένη στίς παρομοιώσεις καὶ τὶς συγκρί-  
σεις τῆς δὲν ἄφινε καμμιάν ἀμφιβολία: Τὸ σονέττο αὐτό, μ' ὅλην τὴν τε-  
χνοτροπία, τὸ νόημα, καὶ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν του, ἦταν τοῦ Baudelaire. (1)

Ἔτσι ὁ Baudelaire δικαιώνεται. Ἀλλὰ σύγχρονα ἀποδεικνύεται καὶ

(1) Τὴ μελέτη μου αὐτὴν τὴν ἔγραψα τὸ 1929 παίρνοντας ἀφορμὴ ἀπ' τὸ ἀρθρον τοῦ κ.  
Th. Bandy καὶ τὸν θόρυβον ποὺ σηκώθηκε τότε στὸν γαλλ. φιλ. τύπον ἀπ' αὐτό, ἐνὸς ἐμοῦ ἐδῶ  
δὲν εἶχαμε λάβει καμμιάν εἰδηση. Τὴν ἔστειλα τότε γιὰ δημοσίευσιν στὰ «Νέα» τοῦ κ. Κ. Μπα-  
σιτιά, ποὺ δυστυχῶς κλείσανε ἀπ' τὸ πέμπτον φύλλον. Σήμερα τὴ δίνω στὴ δημοσιότητα μετὰ μερι-  
κὲς μεταλλαγὰς κρινοντάς τὴν πάντα ἐπίκαιρον, ἀφοῦ ἀπὸ τότε δὲν ἀντάμωσα στὸν φιλ. τύπον  
μας τίποτε σχετικὸν μετὰ τὴν τόσο πολὺμην αὐτὴ ἀποκάλυψη γιὰ τὸ ἔργον τοῦ Baudelaire.

(1) Θὰ μετέφερα ἐδῶ τὴν ἐνδιαφερόμενα ἀνάλυσιν αὐτῆν τοῦ κ. W. Th. Bandy ἂν μοῦ τὸ  
ἐπέτρεπε ὁ χρόνος. Εἶναι ὅμως τόσο μεγάλη καὶ οἱ σελίδες τοῦ «Ξεκινήματος» τόσο λίγες ποὺ  
δὲν τὸ κάνω. Γιὰ δούρα θάγαγον ὅσοσόν τὴν περιέργειαν νὰ τὴν γνωρίσουν, τοὺς παραπέμπω στὸ  
φύλλον τοῦ «Figaro» τῆς 9 Νοεμβρίου 1929.

ἀδέκαστος φαρσέο. Γιατὶ—ὅπως ἀποδείχθηκεν ἀργότερον—ὁ Privas σ' ὅλην  
αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν ἔπαιξε ὀλο «κνυμβάλου ἀλαλάζοντος» καὶ τυφλοῦ ὑπο-  
χειρίου, ποὺ μετὰ τὴν φυσικὴν ἀγαθότητά του ἔπεφτε συχνὰ θύμα κακῆς  
φάρσας.

Σ' ἕνα rondeau ποὺ εἶχε δημοσιευτῆ στίς 28 Ἰουνίου 1896 στὴ  
φιλολ. ἐφημερίδα «Κορσέο-Σατάν» μετὰ τ' ἀρχικὰ P. d' A (gremont») ἀναγνωρίζει κανεὶς ἀπ' τὴν πρώτην ὄψιν τὴν τέχνην καὶ τὴν διάθεσιν τοῦ  
(ὄχι τοῦ Μπωντλαιρ αὐτῆ τὴ φορὰ) Banville. Τί εἶχε συμβῆ πάλι; Ὁ  
P. d' A. ἀντέγραψε στίχους τοῦ Banville, ἢ ὁ δεύτερος σκάρωσε, κάτω  
ἀπ' τὸ rondeau αὐτό—ποὺ ἴσως καὶ νὰ μὴ τοῦ πολυάρασε—τ' ἀρχικὰ τοῦ  
Privas d' Agremont;

Ἐπειτα, τὴν ἴδια μέρα στὴν ἴδιαν ἐφημερίδα δημοσιεύονται στίχοι  
τοῦ Banville μετὰ τὴν ὑπογραφήν του! Εἶναι φανερόν πὺς κάποιος μελοδρα-  
ματίζει πολὺ μακάβρια. Ὁ πρῶτος ὅμως ἢ ὁ δεύτερος; Ἀπ' τὴ συζήτησιν  
καὶ τὶς ἀποκαλύψεις ποὺ ἐπακολούθησαν στὸν φιλ. γαλλικὸν τύπον τὸ 1929,  
ἀπὸ ἀφορμὴν τοῦ ἀρθρου τοῦ W. Th. Bandy μαθαίνουμε πὺς οὔτε ὁ Pri-  
vas ἀλλὰ καὶ οὔτε ὁ ποιητῆς τῶν «Καρνατίδων» καὶ τῶν «Σταλακτιτῶν»  
εἶναι οἱ δράστες. Ἀλλὰ κάποιος τρίτος. Ὁ Baudelaire.

Ὁ Baudelaire, ἐκείνος ποὺ λίγοι τὸν γνώρισαν ἀπ' αὐτὴν τὴν μεριά  
του. Ὁ Baudelaire ποὺ συνήθιζε νὰ φτιάχνῃ τὶς μεγαλειότερες φιάκες μετὰ  
τὴν μεγαλιέτερη σοβαρότητά του καὶ νὰ σαρωῖ τὶς τολμηρότερες φάρσας  
μετὰ τὴν ὑποκριτικώτερη του μισοκακομοιριά.

Αὐτὸς λοιπὸν ὁ Baudelaire,—ὅπως μαθαίνουμε ἀπὸ γράμματα πα-  
λιῶν φίλων του ποὺ δημοσιεύτηκαν τὸ 1929 στὰ γαλλικὰ φιλολ. περιο-  
δικὰ «Nouvelles Litteraires», «Figaro» κ. ἄ.—ἔχοντας ἀκούσει μιὰ μέρα  
τὸν Banville ν' ἀταγγέλλῃ αὐτὸ τὸ rondeau τοῦ ὄθεν ἢ ἰδέα νὰ τὸ στεί-  
λῃ στὸ περιοδικὸν «Κορσέο-Σατάν», ὑπογράφοντάς το μετὰ τ' ἀρχικὰ τοῦ  
ντ' Ἀγκρεμόν, ὅπως καὶ δημοσιεύτηκε!

Ὁ ἴδιος ὁ Baudelaire διηγεῖται μετὰ καταπληκτικὴν ἀφέλεια στίς  
«Ἀναμνήσεις» του τὴν παράξενην αὐτὴν ἀρρώστειαν του ποὺ τὸν εἶχεν  
ὀδηγήσει μιὰ μέρα νὰ ὑποκριθῇ τὸν ποιητῆ τῶν «Σταλακτιτῶν» σὲ μιὰ  
νεαρῆ βασίλισσα τῆς Σωμέρ, χαρίζοντάς της ὀρισμένα τραγούδια του μετὰ  
τὴν ὑπογραφήν τοῦ Banville!

Ἀλλὰ καὶ στὰ «Fleurs du Mal» του, καμμὰ δωδεκαριὰ σονέττα του  
σὲ ὀχτασύλλαβα ἀπ' τ' ἀριστοτεχνικώτερον του, παρουσιάζουν σκανδαλι-  
στικὲς ὁμοιότητες μετὰ ποιήματα τοῦ Privas. Πειστικὴν ἀπόδειξιν τῆς ταυ-  
τόσημης ἔμπνευσης ποὺ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ δημιουργῆ παντοῦ, παρ' ὅλες  
τὶς θεληματικὰς στρεβλώσεις ποὺ τῆς δίνει ὁ Baudelaire, τοὺς ἴδιους χρω-  
ματισμοὺς καὶ τὴν ἴδιαν διανοητικὴν συγκέντρωσιν.

Τὴν ἐξήγησιν τῆς τρισυπόστατης αὐτῆς ἰδιοτροπίας του, μᾶς τὴν δίνει  
ὁ ἴδιος σὲ μιὰν ἐπιστολήν του ποὺ εἶδε τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος στὰ 1908  
στὸ «Mercure de France» χρονολογίας 19 Ἰουνίου 1860, καὶ ποὺ ἀπευ-  
θύνεται στὸν προσωπικὸν τοῦ φίλου Ἀρμάνδου Φραΐς.

Ἔνα ἀπόσπασμά της, ποὺ καὶ μόνο μᾶς ἐνδιαφέρει ἐδῶ, εἶναι τ' ἀκό-  
λουθον:

«Ὅταν ἡ φόρμα τοῦ τραγουδιοῦ ποὺ νοιώθει τὴν ἀνάγκην νὰ γρά-

ψης είναι αναγκαστική κι' ώρισμένη ή ιδέα βγαίνει ζωηρότερη. Έτσι και με τὸ σοννέτο, ὅπου ταιριάζουν ὅλες οἱ ζωηρὲς ιδέες καὶ συλλήψεις: ὑποκρισία, κοροϊδία, σαρκασμός, εἰρωνεία, γλυκύτητα, πάθος, ἀκόμη καὶ φιλοσοφικὴ διάθεση».

Κι' ἡ ἐξήγηση τώρα ἀπλουστεύεται:

Θεωρώντας ἀνάξιο νὰ περιλαμβανῆ στοὺς ὀριμασμένους ἔργους τοῦ σατυρικὰ γυμνάσματα καὶ παρωδίες ἐρωτικῆς, ποὺ ὡς τόσο συχνὰ σκάρωνε γὰρ τὰ μαύρα μάτια κάποιας φτηνῆς ἀγαπούλας του, προτιμοῦσε νὰ οἴχη τ' ἀνδρικὰ αὐτὰ παιχνιδίσματα στὴ φιλολογικὴ καμπούρα τῶν ἀθωότερων φίλων του.

Οἱ κ. κ. Γ. Σημηριώτης, Κ. Παράσχος καὶ Μ. Κανελλῆς ποὺ τὸν μετάφρασαν, νὰ τᾶχουν ἀραγε ἕπ' ὄψει τοὺς τὰ παραπάνω;

ΜΙΧ. ΧΑΝΝΟΥΣΗΣ

## ΤΟ ΒΑΠΟΡΙ

*Νᾶναι ὡς νᾶχης φύγει—μὲ τοὺς ἄνεμους—καβάλλα  
στοῦ ἄτι τῆς σιγῆς κι' ὄλο νὰ πάης  
καὶ νᾶν' πολλὰ καράβια, πολλὴ θάλασσα—μεγάλα  
σύγνεφα πάνω—οἱ ἄνθρωποι κι' ὁ Μᾶης.*

*Κι' ἐντὸς μου ἐμένα νὰ βρονχίεται—ὄλο νὰ τρέμῃ—  
βαρὸν ἕνα βαπόρι καὶ κατόπι  
πάλι ἐσὸν κι' ὁ Μᾶης κι' οἱ ἄνεμοι  
κι' ἔπειτα πάλιν οἱ ἄνθρωποι, οἱ ἄνθρωποι.*

*Καὶ νᾶναι ὄλα ἀπ' ὅ,τι φεύγει—καὶ δὲ μένει—  
λόγο ἀπ' ἄνεμους κι' ἀπὸ τόπους  
καὶ τ' ὀλομόναχο αὐτὸ καράβι νὰ πηγαίνει  
δίχως μηχανικούς, δίχως ἀνθρώπους.*

*Κι' ὄλο νὰ χλιμνιτράει ἐκεῖνο τ' ἄτι--νὰ μὴν παύει—  
σὲ μιὰ πόλιν ἀκατοίκητη, κι' ἐντὸς μου  
ἀνυβέρονητο, ὄλο νὰ σὲ πηγαίνει τὸ καράβι  
ἔξω ἀπ' τὴν τρικυμῖα τούτου κόσμου.*

Χαλκίδα

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΚΑΡΙΜΠΑΣ

Ἄπ' τὴν «Ντόνα—Μία Πορτολές».

MARCEL ARLAND

## ΟΙ ΞΥΛΟΓΡΑΦΙΕΣ ΤΟΥ ΖΩΓΡΑΦΟΥ ΓΑΛΑΝΗ

[Δημοσιεύουμε παρακάτω ἕνα ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρον κριτικὸ ἄρθρο τοῦ γαλλοῦ συγγραφέα καὶ τεχνουργοῦ Marcel Arlan γιὰ τὸν μεγάλο Ἑλληνα ζωγράφο στοὺς Παρίσι Δημ. Γαλάνη. Ὁ Marcel Arlan, εἶναι γνωστός στὴν Ἑλλάδα ἀπ' τὸ τρίτομο μυθιστόρημά του «Τάξη», ποὺ βραβεύθηκε τὸ 1929 ἀπ' τὴν Ἀκαδημία Γκονοῦρ. Τὸ ἄρθρο του εἶναι μεταφρασμένο ἀπὸ ἕνα βιβλίο ποὺ ἐξεδόθηκε τελευταία στοὺς Παρίσι, ἀφιερωμένο στοὺς ἔργους τοῦ Γαλάνη].

Δὲ γράφω μελέτη γιὰ τὸ Γαλάνη: ἡ τέχνη του εἶναι τόσο πλούσια καὶ τόσο πλεῖρα, ποὺ θὰ χανόμουναν ἂν ἐπιχειροῦσαν νὰ τὴν ἀναλύσω. Γι' αὐτὸ, ἐκεῖνο ποὺ θὰ προτιμοῦσα, θάταν ἀπλῶς νὰ σημειώσω μιὰν ἐπίδραση στοὺς ἔργους τοῦ ὡς ξυλογράφου.

Ὁ Γαλάνης, ποὺ μόλις πέρασε τὰ σαράντα παρουσίασε μὲ τὰ ἴδια χαρίσματα καὶ τὴν ἴδια ἐπιτυχία, ἕνα διπλὸ ἔργο ζωγράφου καὶ ξυλογράφου. Δὲ θὰ μιλήσω στὶς σελίδες αὐτῆς γιὰ τὴ ζωγραφικὴ του, παρὰ μόνο γιὰ νὰ δείξω τὶς σχέσεις του μὲ τὴν ξυλογραφικὴ τέχνη του. Γιατί, καὶ στὴν πρώτη καὶ στὴ δευτέρη, ἀνακαλύπτουμε τὶς ἴδιες ἰδιότητες σύνθεσης, ἀπλότητος καὶ κομψότητος. Πολλοὶ συγκρίνανε τὸ Γαλάνη μὲ τοὺς Ἰταλοὺς Προμιτιβιστῆς τῆς πρώτης Ἀναγεννήσεως. Κι' αὐτὸ εἶναι σωστό, ἂν θέλῃ κανεὶς νὰ προσδιορίσῃ μ' αὐτὴ τὴ σύγκριση μιὰν ἐμφυτὴ συγγένεια καὶ ὄχι μίμηση. Τὴ γυμνότητα ποὺ χαρακτηρίζει μιὰ τοιχογραφία τοῦ Τζιόττο, τὴ γεμάτη δύναμη μετριότητά τους, τὴ σοφὴ τους ἀπλότητα, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ προσπαθῆσιν κανεὶς πολὺ γιὰ νὰ τὴν ἀνακαλύψῃ καὶ στοὺς Γαλάνη.

Μίλησα ἐπίσης καὶ γιὰ κομψότητα: πραγματικὰ, εἶναι ἡ πρώτη καὶ ἡ τελευταία ἐντύπωση ποὺ ἀφήνει ἕνα ἔργο τοῦ Γαλάνη. Ὅχι κομψότητα μῶδας, ὄχι ἀναζήτησι μᾶ οὔτε καὶ στόλισμα, ἀλλὰ κομψότητα ποὺ προέρχεται ἀπὸ ἰσορροπία, ἁρμονία καὶ λιτότητα. Σ' ἕναν πίνακα ἢ σ' ἕνα μᾶζαγμα τοῦ Γαλάνη δὲν ὑπάρχει πουθενὰ τὸ πολὺ, ἀλλὰ οὔτε καὶ τίποτε ποὺ λείπει. Καὶ ὁ μὲν καὶ τὸ δὲ εἶν' ἕνα ἁρμονικὸ καὶ κλειστὸ σύνολο.

Ἀνάμεσα στοὺς σύγχρονους χαρακτῆρες, ὁ Γαλάνης μοῦ φαίνεται ἐκεῖνος ποὺ κατέχει τὴν πιὸ σοφὴ καὶ τὴν πιὸ βέβαιη τέχνη. Μελέτησε πολὺ τοὺς παλαιοὺς μαῖτρο. Τὸ πὼς χρησιμοποίησε περισσότερο ἀπὸ ἕνα ἀπὸ τὰ μυστικὰ τοὺς δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, αὐτὸ ὅμως δὲν ἐμετρίασε τὴν πρωτοτυπία του. Συναντήθηκε μ' αὐτοὺς καὶ ἐξελίχθηκε κοντὰ τους. Δούλεψε μὲ ἀγάπη γιὰ τὴν τέχνη του καὶ μὲ ὑπομονὴ ἀπὸ τὶς πιὸ εὐγενεῖς. Δυσκόλος πρὸς τὸν ἑαυτὸ του, κατώρθωσε νὰ μὴν ἀρκεστῆ διόλου στὶς πρῶτες του ἐπιτυχίες, ὅση ἀξία κι' ἂν εἶχαν, ἀλλὰ ν' ἀποβλέψῃ σὲ μιὰν ἐκδήλωση ἀδιάκοπα πιὸ πλατεῖα καὶ πλησιέστερη πρὸς τὸ μεγαλεῖο.

Καὶ ὅμως, πόσοι καλλιτέχνες δὲν θὰ θεωροῦσαν τὸν ἑαυτὸ τους ἱκανοποιημένο ἀπ' τὶς ξυλογραφίες ποὺ κοσμοῦν τὶς «Νύχτες τοῦ Ὀκτωβρίου». Ἦταν τὸ πρῶτο βιβλίο ποὺ εἰκονογράφησε ὁ Γαλάνης καὶ μὲ τέτοιον τρόπο, ποὺ ἡ φήμη του δὲν εἶχε ἄλλη ἀνάγκη νὰ ἐνισχυθῆ. Τὴ γοητεία, τὴ φαντασία, τὸν ποιητικὸ οἶστο τοῦ Ζεράρ ντε Νεοβάλ, ἔκαμε κατὰ περισσότερο ἀπὸ τοῦ νὰ τὰ ἐρμηνεύσῃ. Τὰ ξαναδημιούργησε στὶς ξυλογρα-



φίες του: μιὰ ἐκκλησιά του, ἓνα καμπαρέ, μιὰ λαϊκὴ ἀγορά, εἶν' ἀρχετὰ γιὰ νὰ βρῆ κανεὶς συγχρόνως μέσα σ' αὐτὰ ἓναν λογοτέχνη καὶ τὴν ἐποχὴ του.

Βέβαια, ὁ Γαλάνης, συγγενεὺς μὲ τὸν Νερβάλ μὲ τὴ λεπτότητα τῆς εὐαισθησίας του καὶ προπάντων μὲ τὴ γνησιότητα τῆς τέχνης του. Μολαταῦτα, ἔχω τὴν ἐντύπωση πὼς στὶς ξυλλογαφίες ποὺ φιλοτέχνησε γιὰ τὶς «Νύχτες», περιορίστηκε θεληματικά. Παρουσιάζεται καὶ σ' αὐτὲς ἐξαιρετικὸς καὶ προικισμένος ἀπὸ τότε μὲ περίφημη τεχνικὴ, μὰ δὲν ἐκδηλώνεται ἀκόμα μὲ κείνη τὴ δύναμη τὴν ὁποία θὰ φτάσει ἀργότερα. Δὲν θέλει νὰ προδώσῃ τὸ συγγραφέα του ἀποβλέπει προπάντων στὸ νὰ τὸν ἐξυψηλώσῃ.

Ἄν παραβάλῃ κανεὶς τὶς ξυλλογαφίες αὐτὲς μ' ἐκεῖνες ποὺ ἔκαμε τὸ 1924, γιὰ νὰ εἰκονογραφήσῃ τὴν «Ἀκριβὴ Φραγκοπούλου», τοῦ κόμητος ντὲ Γκομπινώ, θ' ἀντίληφθῇ τὴ μεγάλωρητη γραμμὴ ποὺ διάγραψε ἡ τέχνη του στὰ δέκα ἐκεῖνα χρόνια. Λιγότερο λεπτομερειακός, εἶναι πῶς δυνατός καὶ πῶς ἀρρενωπὴ ἡ χάρις του. Μπορεῖ νὰ παρακολογήσῃ κανεὶς αὐτὴ τὴν ἐξέλιξη, ἀνάμεσα στὶς ξυλλογαφίες τῶν ἔργων «Δοσμένες καρδιές» (G. Gaborgy) «Πένθος τῶν Ἡρανθέμων» (Fr. Jammes) «Μουσικὸ Ταξίδι στὶς Χώρες τοῦ Μέλλοντος» (R. Rolland), «Λωρέττα» (A. de Vigny), «Κελεστίνη» (F. de Rojas), «Ἀσπίδα τοῦ Ζωδιακοῦ Κύκλου» (A. Suarès) κτλ.

Τὸ ταλέντο καὶ ἡ πρωτοτυπία τοῦ Γαλάνη ἐκδηλώνονται ἐπίσης καθαρά—ἂν ὄχι μὲ ἴση δύναμη—μέσα σ' ἓνα ἀπλὸ μοτίφ ποὺ στολίζει τὸ πάνω ἢ τὸ κάτω μέρος μιᾶς σελίδας, ὅσο καὶ σὲ μιὰ ὀλοσέλιδη σύνθεση. Ἐνα πουλί, μιὰ φλογέρα ἢ μιὰ φρουτιέρα μὲ φροῦτα, φτάνουν γιὰ ν' ἀποκαλύψουν τὴν καθαρότητα τῆς γραμμῆς του καὶ τὴν προσωπικότητά του. «Ὁρισμένα φροῦτα ταχτοποιημένα σὲ μιὰ φρουτιέρα, ἔγραψε ὁ Ἄντρε Μαλρὸ στὸν πρόλογο τῆς Ἐκθεσῆς Γαλάνη τοῦ 1922, ὁρισμένα τοπεῖα πολὺ ἀπλά, εἶν' ὁμορφα σὰν στίχοι ἀπὸ «Τ' Ἀπόγευμα ἑνὸς Φαίνου». Περιέχουν τὴν ἀπλότητα καὶ τὴ γλύκα τους, προκαλοῦν τὴν ἴδια συγκίνηση. Ὁ πόθος νὰ τ' ἀγγίξωμε ἢ νὰ τὰ ἰδοῦμε δὲν ξυπνᾷ μέσα μας λίγο μᾶς νοιάζει ἂν θάναι ζωντανά· ξέρομε πὼς θὰ μᾶς συγκινοῦσαν λιγότερο, ἀπ' ὅσο θὰ μπορούσε νὰ μᾶς συγκινήσῃ ὁ μουσαμάς».

Θάπρεπε νὰ μελετήσῃ κανεὶς ἐπίσης καὶ τὶς ἀπειρες ξυλλογαφίες ποὺ ἔδωσε στὸ «Rire», στὴ «L' Assiette au beurre», στὴν «Action», στὸ «L' Amour de l' art», στὴ «Revue Musicale», στὰ «Feuillets d' Art», στὴν «Art d'aujourd' hui» κτλ.

Τὰ τελευταῖα του χαράγματα ἔγιναν γιὰ τὴν εἰκονογράφηση τοῦ «Θανάτου τῆς Ἰππολύτης», τοῦ J. de Lacretelle: μερικὰ εἶναι πολὺ ὤραιοι, ἀλλὰ νομίζω πὼς τὰ ἄλλα δὲν εἶναι ἀπὸ τὰ καλύτερά του. Ἀσφαλῶς ἔφτασε τὸ ἀπόγειο τοῦ ταλέντου του μὲ τὰ μονότυπα τοῦ «Τίποτ' ἐκτὸς ἀπ' τὴ Γῆ» (Morand) καὶ προπάντων τοῦ «Πολυφήμου» (Samain). Ἄνάμεσα στὰ εἰκονογραφημένα βιβλία ποὺ ἐκδοθήκανε κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια, πολὺ λίγα βλέπω ποὺ μποροῦν νὰ παραβληθοῦν μ' ἐκεῖνα. Μέσα τους ἀνακαλύπτει κανεὶς ἓνα εὐγενικὸ κι' ἀβίαστο ὕφος, μιὰν ἀτομικὴ τέ-



ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΜΕ ΤΟ ΞΥΛΙΝΟ ΑΛΟΓΟ

(Μιὰ ἀπὸ τὶς χαρακτηριστικότερες ξυλλογαφίες τοῦ Γαλάνη).

γνη ὄχι περιττή, ἀλλὰ πειθαρχημένη καὶ ὑποταγμένη στὴν ἔμπνευση τοῦ καλλιτέχνη· ἀνακαλύπτει ἐπίσης τὴν ἴδια τὴν ψυχὴ τοῦ Γαλάνη, λεπτὴ καὶ περήφανη, φλογερὴ καὶ ὑπόμονη καὶ προπάντων παραδομένη στὴν τέχνη του.

Τὸ μάθημα ποῦ μᾶς δίνει τὸ παράδειγμα τοῦ Γαλάνη δὲν εἶναι διόλου καινούργιο, ἀλλὰ πάντα ὠφέλιμο γιὰ μελέτη. Τὸ ἴδιο αὐτὸ μάθημα τὸ βροῖσκω καὶ σ' ἓνα ἀνέκδοτο ποῦ θυμῆθηκα. Πρὶν ἀπὸ μερικὰ χρόνια ὁ Γαλάνης εἶχε δεχτὴ νὰ μοῦ κάμῃ ἓνα πορτραῖτο μετ' eau-fort, γιὰ ἓνα βιβλίον ποῦ θὰ ἐξέδιδε. Ἄρχισε νὰ δουλεύῃ καὶ ποζάρειζα μὲ ὑπομονὴ ἀξιέπαινη. Ξαναπῆγα δυό, τρεῖς καὶ τέσσερις φορές· τὸ πορτραῖτο δὲν προχωροῦσε. ὁ Γαλάνης γινότανε σκυθρωπὸς καὶ ἤμουν ἀπαρηγόρητος ποῦ δὲν μποροῦσα νὰ προκαλέσω ἔμπνευση. Ἐπιτέλους, ἔπειτα ἀπὸ πολλῶν ὥρων ἐργασία, ὁ χαράκτης κατάληξε σ' ἓνα πολὺ περίεργο πορτραῖτο, κουρασμένο, ἀνήσυχο καὶ ἀνώτερης τεχνικῆς. Εἶναι τὸ ἴδιο πορτραῖτο ποῦ δημοσιεύτηκε στὴν ἀρχὴ τῶν «Ξένων Χωρῶν». Μετὰ ὀχτὼ μέρες πῆγα νὰ ξαναἰδῶ τὸ Γαλάνη· τὸ ἀτελιέ του εἶναι γραφικὸ· ἐκεῖ μέσα βροῖσκονται, κοντὰ σ' ἓνα ἁρμόνιο καμωμένο ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν καλλιτέχνη, ἕνας κορῦβας, ἓνα ἀστρονομικὸ τηλεσκόπιο καὶ μιὰ ἀνισόροσση γάτα. Καθὼς περιεργαζόμουν αὐτὰ τὰ γνωστά μου ἀντικείμενα, παρατήρησα πὼς ὁ Γαλάνης σχεδίαζε, πάνω σὲ μιὰ πέτρα, ἓνα καινούργιο πορτραῖτο μου. Δούλευε, σὰ νάπαιζε, μόλις μισὴ ὥρα, ἔβγαλε ἓνα ἀντίτυπο καὶ μοῦ εἶπε χαμογελώντας: «Πόσο εὐκόλο ἦταν!» Τὸ πορτραῖτο ἦταν ἀπὸ τὰ ὠραιότερα ποῦ εἶχε κάμει.

Τί νὰ ποῦμε; Πὼς ἡ τεχνικὴ βλάπτει τὴν καλλιτεχνία; Ὁχι, ἀλλὰ ὅτι δὲν εἶναι παρὰ βοηθητικὴ καὶ ὅτι ὀφείλει νὰ κρύβεται ἢ πρῶτῃ γοητεία ἑνὸς ἔργου εἶναι ἡ εὐχέρεια.

Μὰ δὲν πρέπει νὰ γελιόμαστε ἀπ' τὴ λέξη εὐχέρεια· ἐκεῖνο ποῦ ἐνοοῦν οἱ πρῶτοι ἀπ' αὐτὴ, εἶναι ἡ εὐκολία καὶ κάποτε μάλιστα ἡ χοντροκοπία. Ὁνομάζω εὐχέρεια τὸ ἰσορροπημένο παίξιμο τῶν ἱκανοτήτων ἑνὸς καλλιτέχνη. Πολλὲς φορές αὐτὴ ἡ εὐχέρεια εἶναι πηγαιὰ κι' ὁ καλλιτέχνης, ζωγράφος ἢ λογοτέχνης, δὲν ἔχει παρὰ νὰ παραδοθῇ στὴν ἔμπνευσή του. Ἄλλοτε ἀντίθετα—εἶναι ἡ περίπτωση τῶν πρῶτων ἔργων τοῦ Γαλάνη—συμβιβάζεται πολὺ καλὰ μὲ τὴν πίεση καὶ μάλιστα εἶναι τὸ ἀποτελεσματικὸς.

Ἄλλὰ γιατί νὰ θέλωμε νὰ ἐπιβάλωμε τοὺς ἴδιους κανόνες σὲ διαφορετικὲς ἰδιοσυγκρασίες; Γιατί ν' ἀπαιτοῦμε ἀπὸ ἓναν καλλιτέχνη νὰ θυσιάσῃ σ' ἓνα δόγμα ἢ σὲ μιὰ μόδα; Ὁ κάθε καλλιτέχνης ἄς ἐκδηλώνεται σύμφωνα μὲ τὴν ἰδιοφυΐα του. Ἡ ὁμορφιὰ ἔχει περισσότερα ἀπὸ ἓνα πρόσωπα· ὁ θάνασμός του ἑνὸς εἶναι συνέπεια περιορισμένου πνεύματος. Δὲν παραδέχομαι ἓναν διεσπασμένο ἐρασιτεχνισμό, ἀλλὰ ἓναν ὀξυδερκὴ ἔρωτα.—Στὸ Γαλάνη βροῖσκει κανεὶς τὸ παράδειγμα ἀνθρώπου ποῦ δὲν πῆρε, ἀπὸ κάθε δόγμα, παρὰ ἐκεῖνο ποῦ ἀνταποκρινότανε στὸ ἰδιαίτερο ταλέντο του καὶ δὲν ἔκανε τίποτ' ἄλλο παρὰ ν' ἀναπτύσσει τὴν πρωτοτυπία.

Μετάφραση: ΣΠΥΡΟΥ ΚΑΖΑΖΗ

## ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΕΝΑ ΑΡΘΡΟ ΤΟΥ ΘΡΥΛΟΥ

Ἡ κυρία Ἄλκη Θρύλος, γράφοντας στὸ 7ο φύλλον τοῦ «Σήμερα» μὲ τὴ συνειθισμένη της ὑπερκριτικὴ καὶ εἰκονοκλαστικὴ διάθεση γιὰ τὸ Γ. Δροσίνη, κάνει λόγο καὶ γιὰ τοὺς σύντομους χαρακτηρισμοὺς μου γιὰ τὸν ποιητὴ, ποῦ δημοσιεύθηκαν πρῶτα στὸν «Ἐλεύθ. Τύπο» τοῦ Καβαράκη κ' ἕστερα στὸ βιβλίον μου «Οἱ τρωνοὶ μας λογοτέχνες» (1927).

Ἐπειδὴ ὅμως ἀπὸ σκοποῦ ἢ κι' ἀπὸ ἀπροσεξία παραμορφώνει τὰ γραφόμενά μου καὶ πάνω στὰ παραποιημένα κείμενα βροῖσκει τὴν εὐκαιρία νὰ στηρίξῃ μιὰ νέαν ἄδικη πολεμικὴ κ' ἐναντίον μου (1) κοντὰ στὴν ἔντονα σφοδρὴν ἐπίθεση ποῦ κάνει τοῦ ποιητῆ, νιώθω τὴν ὑποχρέωση ὄχι ν' ἀμυνθῶ ἢ ν' ἀπαντήσω στὴν καταφορά της (αὐτὸ τὸ νομίζω μάταιο) μὰ ν' ἀποκαταστήσω τὴν ἀλήθεια τῶν πραγμάτων μὲ τὰ παρακάτω:

1) Ἡ κ. Α.Θ. λέει (στὴν 20ῃ σελ. τοῦ «Σήμερα») πὼς ἐγὼ θεωρῶ τὸ Δροσίνη «ἀνώτερο τοῦ Παλαμά». Μιὰ τέτοια γνώμη δὲν ἐκφέρω ποτενὰ μῆτε σ' ἄλλο μου ἔργο μῆτε στοὺς «σύντομους χαρακτηρισμοὺς τῶν τρωινῶν μας λογοτεχνῶν», ποῦ—εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸ σημειώσω κ' ἐδῶ—δὲν ἔχουν ἀξιώσεις κριτικῆς, ἀφοῦ ποτὲ δὲ σκέφτηκα καὶ δὲ φιλοδόξησα νὰ γίνω κ' ἐγὼ κριτικὸς κ' ἀφοῦ σκοπὸς τοῦ βιβλίου μου ἐκείνου εἶταν, ὅπως λέω καὶ στὸν πρόλογό του, «τὸ Κοινόν μας νὰ γνωρίσῃ σὲ γενικὲς γραμμὰς κ' ἀδρῆς πινελιὰς μερικὸς ἀπὸ τοὺς δικούς του ἀναγνωρισμένους πρὸς ποιητὴς καὶ πεζογράφους, νὰ τοὺς ἐξιμῶσῃ προεργαμένα καὶ νὰ τοὺς ἀγαπήσῃ ὅσο τοὺς ἀξίζει». Ἴδου τὶ λέω ἐκεῖ ἀντολεξεί: «Ἐστερεὶ ὁ Δροσίνης τοῦ Παλαμά κατὰ τὴν ποιητικὴν ἔξαρση. Μὰ κατὰ τὴν αὐτοσυγκράτησιν καὶ κατὰ τὴ διαύγεια τοῦ πάντα εἰρημολογημένου ποιητικοῦ λόγου του, εἶναι ἀπὸ τοὺς πρῶτους μας». Καὶ πολὺ παρακάτω προσθέτω: «Ὁ Δροσίνης δὲ χωράζει καινούριους δρόμους, δὲ δημιουργεῖ νέους φραστικὸς τρόπους. Μὰ σ' ὅ,τι μὲ τοὺς στίχους του ἐκφράζει, δὲ βροῖσκει τίποτα τὸ ἀόριστο, τὸ αἰνιγματικόν, τὸ συμβολικόν, τὸ τερατώδες. Δὲ μαστιγώνει νεῦρα, δὲν ἀνάβει πυρκαϊὰς στὴν ψυχὴν, δὲν σπρώχνει σὲ ἰλιγγιῶδη ἕψη μὲ τὴν ποιησὴν του. Ὁ τόνος τῆς φωνῆς του μαλακός, ἤρεμος, γλυκομουρμουροῦσιτος. Κι' ὁ λόγος του ὁμαλός, συνειθισμένος, χωρὶς καμιά δυσκολονόητη γραμμὴ, δίχως καμιά ἀνελλήνιστη χροματιά» κτλ. Πὼς τώρα ἡ κ. Α.Θ. βάζει στὸ στόμα μου λόγια ποῦ δὲν τὰ εἶπα, ἴσως εὐκόλα κανεὶς ἄλλος, ὅτι ἐγὼ βέβαια ἀπὸ σεβασμὸ πρὸς τὸ πρόσωπό της, μποροῦσε νὰ ὑποθέσῃ τ' ἀζόλουθα: «Ἡ κ. Α.Θ. ἀποδίδει στὸν Πετρίδη, ποῦ ἔγραψε τὴ «μόνη κάπως μακριὰ μελέτη ποῦ ἀφιερώθηκε ἕως τώρα στὸ ἔργο τοῦ Δροσίνης» τὴν ἀστήριχτη κ' ἐπομένως ἐκπληκτικὴν αὐτὴ σύγκρισιν μὲ τὸ σκοπὸ ὑποτιμώντας τὴν ἐργασίαν του νὰ ἐξυψώσῃ τὴ δική της, τὴν τρωινή».

(1) Τὴν πρῶτῃ της ἐπίθεσιν, στηριγμένην πάνω σὲ λόγια ποῦ δὲν ἔγραφα ποτὲ καὶ σὲ γνώμης ποῦ δὲν εἶς ἐξέφρασα ποτενὰ, μοῦ τὴν ἔκανε στὴν «Ἐργασία» τῆς 20-9-30. Τῆς ἔγραφα τότε ἓνα γράμμα καὶ τῆς παρῆστανα τὸ μέγεθος τῆς ὀδύνης ποῦ μοῦκανε. Ἀλλὰ φαίνεται ἀπὸ τὴ νέα, τὴν τρωινή της ὑπογραφή, πὼς ἡ ἀε. κυρία δὲν μπορεῖ νὰλλάξῃ τίς καλῆς συνήθειές της καὶ νὰπαλλαχθῇ ἀπὸ τίς ἀδυναμίας της.

2) Ἡ κ. Α.Θ. προτιμᾷ, τρελαίνεται μὲ τὸ διονυσιακὸ εἶδος τῆς ποίησης, τὸ μεθυσιτικὸ, τὸ αὐστηρικτὸ, τὸ τζαζμπαντικὸ, τὸ ἀκατανόητο στὴ βακχικὴν ἐξαρσὴ του, τὸ ἐξωφρενικὰ ἐνθουσιαστικὸ. Τὸ ἀπολλώνιο εἶδος τῆς ποίησης, τῆς λυρικῆς, τὸ περιφρονεῖ, τὸ νομίζει ἀκατάλληλο γιὰ τὴν πολυτάραχη καὶ γοργοκίνητη ἐποχὴ μας. Θέλει τὸν ποιητὴ δοῦλο τῆς ἔμπνευσής του καὶ τῆς πῦρ ἀχαλίνωτης, κ' ὄχι κυρίαρχό της. Πεσοπαγανδίζει τὴν παραφορὰ, τὴν ἀσυναρτησία, τὴν ἀνυποταξία. Δὲν τῆς ἀρέσει καθόλου ἢ λογικὴ τῆς φράσης, τοῦ μέτρον, τοῦ σχήματος. Ὡ! ἂν ἤξαισε πόσο δυσκολώτερο μὰ ἐπιταχικώτερο πρόμα στὴν ἀληθινὴ τέχνη εἶναι ἢ αὐτοσυγκράτηση ἀπὸ τὴν ἀχαλινωσία καὶ τὸ ὀρθὸ φραστικὸ μέτρο ἀπὸ τὴν ἀλόγιστη κ' ἀνεξέλεγκτη ἀμετροπέπεια! Κι' ὦ, ἂν στοχαζόταν πόσο ὀλέθριο θάνατο τὸ κήρυγμά της στοὺς νεοέλληνες νέους τεχνίτες τοῦ λόγου, ποὺ ἀδέσμευτοι πιά καὶ χωρὶς αὐτοκριτικὴ θὰ γέμιζαν ἀμέτρητους τόμους μὲ προχειρογραμμένες ἀκατανόητες φαντασιοπληξίες!

3) Μιλώντας πάλιν ἡ κ. Α.Θ. γιὰ «κλασσικούς» κ' «Ἕλληνες», γιὰ «σαφήνεια καὶ διαύγεια» τὰ μπερδεύει. Ἐνῶ νομίζει ἀφ' ἐνός ὅλους τοὺς ἀρχαίους λογοτέχνες «ἀπλοὺς κ' εὐκολοπλησίαστους» (ἀλήθεια τί ἀπλὸς!!! στὴν ἀντίληψη καὶ διάνοση τοῦ καθενός εἶναι ὁ «Ἐπιτάφιος τοῦ Περικλέους» ἢ ὁ «Διάλογος τῶν Μηλίων» τοῦ Θουκυδίδη), ἐξάλλου διατείνεται ἀντίθετα, πὼς τὰ ἔργα τοῦ Αἰσχύλου καὶ τοῦ Πινδάρου «δὲν γίνονταν στὴν ἀρχαιότητα κτῆμα τοῦ καθενός», δὲν τὰ σκάμπαζε δηλ. ὁ κόσμος, ποὺ θεατορίζονταν ἢ ποὺ τᾶκουε ἢ τὰ διάβαζε. Φαίνεται τὰ ζητήματα αὐτὰ δὲν τὰ ξαίρει καλὰ ἡ κ. Α.Θ. γιατί οἱ γνώσες της γιὰ τὴν ἀπαράμιλλη ἀρχαία λογοτεχνία, εἶναι παρμένες ἀπὸ δεύτερο καὶ τρίτο χέρι, δηλ. ἀπὸ μεταφράσεις δικές μας (καὶ τί μεταφράσεις!) καὶ ξένες, κ' ἀπὸ ἐλλαϊκευτικὲς γραμματολογικὲς μελέτες. Ὅσο γιὰ τὴ «σαφήνεια καὶ διαύγεια», ἔχω γράψει λίγα στὸ βιβλιαράκι μου «Ἡ νέα μας ποίηση» (1925) καὶ πιθανώτατα θὰ γράψω περισσότερα προσεχῶς. Ἐδῶ τοῦτο-δὲ μόνον μπορῶ νὰ σημειώσω: πὼς ἡ κ. Α.Θ. συγγέει τὴ βαθύτητα καὶ πληρότητα τῆς σκέψης στὴν ἐκφραση (λ.χ. τοῦ Αἰσχύλου, Θουκυδίδη, Δημοσθένη κ.τ.λ.) μὲ τίς ἀπὸ σκοποῦ νεωτεριστικὲς ἀσάφειες τοῦ εἴδους ἐκείνου, ποὺ κοροΐδευε ἄλλοτε ὁ «Νουμᾶς»: ὡς λ.χ.: «τοῦφρες ἀόρατων σκοπῶν ἀρχινᾶνε νὰ ζοῦνε στριφογυρίζοντας σὲ κωματισμοὺς ξένων κέντρων» κτλ.

4) Ἡ κ. Α.Θ. μ' ὀνομάζει «θιυμαστή τῆς εὐγενικῆς θεματογραφίας». Γιὰ τὴν καραμέλα αὐτὴ τῆς μόδας ποὺ λέγεται θεματογραφία καὶ δὲ σημαίνει τίποτα καὶ ποὺ τὴν μασουλᾶν ὅλοι οἱ σύγχρονοι νεοέλληνες κρικογράφοι, ἔχω γράψει στὸ φύλλο τοῦ Ἰουλ.—Αὐγ. 1931 τοῦ «Νουμᾶ» (καὶ πρωτίτερα στὸ «Λόγος» τοῦ κ. Α. Τερζάκη). Καὶ δὲν ἔχω παρὰ νὰ σημειώσω ἐδῶ, πὼς κάθε ἔμπνευση πρέπει νὰ γίνῃ θέμα καὶ πὼς κάθε δημιουργία πέρασε ἀπὸ τὸ στάδιο τῆς θεματογραφίας, γιὰ νὰ πάρῃ τὴν τελειωτικὴν τῆς μορφῆς, τὴν ἀρτια ἐκφραση τῆς. Ἡ πρώτη ἔμπνευση—γέννημα συγκίνησης—μοιάζει μὲ τὸ ξάνοιγμα τοῦ λουλουδιοῦ κ' ἢ ἐμβάθυνση στὸ θέμα, ποὺ χαρίζει ἢ ἔμπνευση, μὲ τὴ μετατροπὴ του σὲ καρπὸ. Ὅλοι οἱ μεγάλοι δημιουργοί, ὅλοι οἱ ξακουστοὶ λογοτέχνες ὑπῆρξαν θεματογράφοι τὸν ἀπλαστο αὐθορητισμὸν τοὺς τὸν κοπάνισαν σκλη-

ρὰ πάνω στὸ θεματογραφικὸν τοὺς ἀμόνι, μὲ τὸ σφυρὶ τῆς ἀνήσυχης προσπάθειάς τους, γιὰ νὰ τὸν μεταβάλουν σ' ἔργο τέχνης ἄρτιο, ἀφοῦ τέχνη εἶναι κυρίως: μορφὴ κ' ἔκφραση.

5) Ἡ κ. Α.Θ. στὴ βιβλιογραφία της σημειώνει λανθασμένα τὸ βιβλίον μου τὸνομάζει «οἱ σύγχρονοι λογοτέχναι» ἐνῶ ὁ πραγματικὸς του τίτλος εἶναι: οἱ «ταρινοὶ μας λογοτέχναι». Εἶναι ἀπαραίτητο σὲ βιβλιογραφίαις καὶ παραπομπῆς νὰ γράφονται οἱ τίτλοι τῶν βιβλίων ἀκριβεῖς, ἀκόμη κ' ἢ χρονολογία κ' ὁ ἐκδότης, ἂν σημειώνωνται, κ' ὁ τόπος τῆς ἐκδόσεώς τους.

ΜΙΧ. Γ. ΠΕΤΡΙΑΝΣ

## Αἶσχροτα ΑΡΑΒΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

I  
Ἡ εἶδή σου εἶναι στὰ μάτια μου,  
Στὸ στόμα μου εἶναι τὸνομά σου,  
Μέσ' τὴν καρδιά μου ὁ θρόνος σου,—  
Δὲν ἔχεις μέρος νὰ κρυφτῆς!

II  
Ἀνάμεσα στὸ στόμα καὶ στὸ μαγουλό σου  
Μιά μαύρη ἐλιά, κατάμαυρη προβάλλει,  
Μ' ἕναν ἀράπη μοιάζει, σ' ἕνα περιβόλι  
Ποὺ μπῆκε καὶ δειλιᾷ, γιατί δὲν ξέρει  
Τί νὰ πρωτοδιαλέξῃ:  
Ἐνοῦ μωρόπνοου ρόδου τὴν πορφύρα,  
Γιὰ ἐνοῦ ἀκούαν δροσάτου τὸ κρεμῆζι;

(Μετάφραση: ΛΕΟΝΤΟΣ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ)

## ΠΕΡΝΟΥΣΕ...

Περνοῦσε βλέποντας τὴ θάλασσα Τραγοῦδαγε μαζί μὲ τ' ἄδωλο  
Ποὺ πέρα σιγολαχταροῦσε, Τραγοῦδι τῆς ἀνθοδροσοῦλας  
Ἐμέτραγε τίς σκέψεις ποῦφενγαν Καὶ κάθησε σὲ κάποιο κούφωμα  
Κι' ὄσο πατήματα θωροῦσε. Νερόπαρτο, κάποιας ραχοῦλας.

Ἐκεῖ τίς σκέψεις του ξαπόλυσε  
Ἐχάθηκε μέσ' στὰ χαμένα,  
Καὶ βρέθηκε σ' ὄσα δὲ γνώρισε  
Σ' ὄσα δὲν εἶχε λογιασμένα.

(\*Ἀπ' τὴς «Λειτουργίας»)

Κ. ΑΡΓΥΡΗΣ

Η ΕΡΕΥΝΑ ΜΑΣ

## ΡΩΤΟΥΜΕ ΤΟΥΣ ΔΙΑΝΟΥΜΕΥΟΥΣ ΜΑΣ...

1ον) Οί διάφορες μεταπολεμικές κοινωνιολογικές θεωρίες όφείλαν ή έβλαψαν με την επίδρασή τους την Λογοτεχνία μας;

2ον) Νομίζετε πώς υπάρχει σήμερα στην Ελλάδα κριτική, ίκανή να δώσει την πραγματική αξία και θέση σ' ένα έργο Έλληνικό που πρωτοφανερώνεται;

3ον) Η σημερινή ποίηση, που τείνει ολοφάνερα ν' άφομοιωθή με τον πεζό λόγο σέ τί προβλέπετε πώς κινδυνεύει να ξελελειχθή μελλοντικά;

(Τό «Εξέκινημα», έχοντας άνοιξει από τό 7ο φύλλο του μιάν καθαρά φιλολογικο-κοινωνιολογικήν έρευνα ανάμεσα στους διανοούμενους μας, με τά τρία παραπάνω έρωτήματα, που κλείνουν τό καθένο τό καταστάλαγμα μιάς άπορίας που άπασχολεί όλους μας σήμερα, επιδιώκει με την συγκέντρωση των άπαντήσεων που θα πάρη, να βγάλει συμπεράσματα, ίκανά να σταθούν ως αξιώματα στην σύγχρονη φιλολογία μας και άρώματα για τους νέους μας, που ζητούν να τους δείχθουν μεριζές εύφοστες άρχές για να τις έγκολπωθούν και ως άτομικές άρχές τους.

Απάντησαν ως σήμερα οι κ. κ. Α. Κουκούλας, Α. Πηλιάτογλου, Τέλλος Άγρας, Μιχ. Πετρίδης, Μιχ. Χαννούσης, Χρ. Λεβάντας. Σήμερα άπαντούν με άλφαβητική σειρά :

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ κ. ΚΩΣΤΑΣ Α. ΕΛΛΗΝΑΣ (ΔΑΡΙΓΟΣ)

—Κάθε νέα σχολή έχει τά προτερήματά της, άρχει να τά διαστανθής κ' ύστερα αν θές και μπορείς, να τ' άγκαλιάσης. Κι' έδω ένα μεγάλο λάθος : Σχολή και τάση πρέπει να κατασταλάζουν σ' άφομοίωση και να μη μένουν άπλή, άντικειμενική επίδραση. Γι' αυτό κι' ό Ύποκειμενισμός (Ύπηρεσιονισμός) στάθηκε τάφος των περισσότερων τεχνιτών. Η άληθινή τέχνη—βασικό αξίωμα—πρέπει ναίαι : γένεση από ύποκειμενικά άντικείμενα (Έξπρεσιονισμός). Οί διάφορες μεταπολεμικές κοινωνιολογικές θεωρίες δέν έβλαψαν παρά μονάχα τους άνθρωπάκηδες και τους άρριβιστες, που παρούσθησαν ήλίθια από διάφορες τάσεις πούγιναν «καλλιτεχνική μόδα» τά τελευταία χρόνια. Κάθε νέα ιδέα και σχολή δέ βλάφτει ποτέ ! Άπλά και μόνο ρεζιλεύει και ξεγυμνώνει καταφάνερα τους άνίκανους...

—Κριτική στην Ελλάδα δύσκολα θα υπάρξει. Βασικό ελάττωμα στον τόπο μας : ή εγωιστικότερη παρατήρηση για όλα κι' ό κούφος «ξέρω όλα-ισμός». Καμιά σαφήνεια, καμιά εύθυμοσια. Όλα πασαλείματα και τό δυστυχέστερο κλειψές από ξένες κλίκες και μόδες· ενώ ή κριτική πρέπει ναίαι άντικειμενική κι' άνεξάρτητη από προσωπικές εμπάθειες και προτιμήσεις. Κι' ακόμα κάτι : Έδω στην Ελλάδα καταλήγουν κριτικοί σχεδόν όλοι οι άποτυχημένοι στις διάφορες εκδηλώσεις της τέχνης (Ποίηση, Πεζό λόγο, Θέατρο). Δηλαδή : οι άνίκανοι κρινουν τους δημιουργούς!.. Μονάχα οι νέοι φαίνεται κάτι κατορθώνουν. Άλλά κι' αυτοί δυστυχώς, οι περισσότεροι, είναι άγράφμοι και δέν ξέρουν ούτε μιά ξένη γλώσσα για να παρακολουθήσουν και να μορφωθούν.

—Η ποίηση δείχνει πώς τείνει να ένωθη με τον πεζό λόγο κι' αυτό γιατί οι περισσότεροι, τελευταία, στράφηκαν στη θεματογραφική ποίηση. Δηλαδή, όχι περιγραφή αισθημάτων αλλά ολόκληρων θεμάτων και εικόνων από τη γύρω ζωή. Αυτό άλλωστε δέν είναι καινούργιο. Ό πεζός λόγος πλησίαζε παλιά την ποίηση σε μιά της εκδήλωση : Τό έπος. Με τον καιρό τό «έπος» γέννησε σχεδόν την «μαλλιάντα» (παράλλαξη της άρχαίας ώδης) και σήμερα τη «θεματογραφική ποίηση». Ποτέ όμως ή ποίηση δέ θα συγχωνευθή με τον πεζό λόγο. Ποίηση είναι: μουσική κι' αισθημα· πεζός λόγος είναι: αισθημα και άφηρηματική σύνταξη. Μιά μεγάλη διαφορά, για να μη σμιζουν ποιά όλοτα όια δυο αυτές εκφράσεις της τέχνης.

Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ ΤΟΥ «ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ» κ. ΓΙΩΡΓΟΣ ΘΕΟΤΟΚΑΣ

—Οί κοινωνικές θεωρίες, φυσικά, μπορούν να βλάψουν πολύ βαθεία τη λογοτεχνία. Κι' αυτό συμβαίνει όταν ό συγγραφέας θέτει ως σκοπό του την ύποστήριξη μιάς οποιασδήποτε «αλήθειας», που θεωρείται άποδεδειγμένη εκ των προτέρων. Τότε ή τέχνη καταντά όργανο προπαγάνδας ή (τό χειρότερο) όργανο δημοκρατίας. Τέτοια δημοκρατικά ή προπαγανδιστικά έργα γράφονται άφθονα σήμερα στην Ελλάδα, μδ δέν μπορούν να διαρκέσουν. Άνήκουν μάλλον στην περιοχή της δημοσιογραφίας. Άφ' έτέρου όμως πρέπει να τονισθή ότι ή συνειδητοποίηση των κοινωνικών προβλημάτων και γενικότερα ή μελέτη κι' ή έκφραση των κοινωνικών φαινομένων, αποτελούν έναν άναμφισβήτητο πλουτισμό της λογοτεχνίας μας. Τό μέλλον ασφαλώς ανήκει στους συγγραφείς που θα κατορθώσουν να αποδώσουν, μέσ' στα έργα τους, τη μεγάλη όρμη, τις δραματικές συγκρούσεις, την άγωνία, τά όνειρα της σημερινής κοινωνίας, δίχως να γίνουν όργανα των τυφλών παθών της μάζας. Σε κείνους δηλαδή που θα διατηρήσουν, μέσ' στη φουρτούνα, μιάν ελεύθερη άτομικότητα. Κι' ως λένε οι δημιουργοί!

—Η κριτική μας συνολικά δέν έχει δυστυχώς κανένα κύρος (έξον ελάχιστες εξαίσεις) γιατί γίνεται με φανερά κακία και άσυγχώρητη ελαφρότητα. Έτσι, τό κοινό δέν έχει καμιά εμπιστοσύνη και δέ σκουίζεται για τις γνώμες της. Πάντως δέν πρέπει να μελαγχολούμε πολύ γι' αυτήν την κατάσταση, γιατί ή κριτική, όπως κι' αν την πάρετε, είναι μιά δευτερεύουσα ύπόθεση, ένα παρεπόμενο της καθαυτο λογοτεχνίας.

—Η ποίηση μας έχει άποτελεματωθή. Ό Καβάφης διέλυσε τά πάντα. Κ' είναι εκ' άλλου άναμφισβήτητο, πώς οι παλαιότερες ποιητικές φόρμες δέν μπορούσε πιά να εκφράσουν τη σύγχρονη αισθαντικότητα μας. Τί θα γίνη στο μέλλον σ'ς όρκειζουμε πώς δέν τό ξέρω. Τό μέλλον της ποίησης έξαρτάται βέβαια από τους ποιητές, κι' όχι από τις συζητήσεις τους, αλλά από τά έργα τους.

Ο ΘΕΑΤΡΙΚΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ κ. Α. ΙΩΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

—Γενικά ή εποχή μας και πρό πάντων ή μεταπολεμική περίοδος, είναι μεταβατική, γερνάει άνεξέλεγχτες κι' άκαταστάλαχτες θεωρίες, ώστε να μην μπορούμε να κρίνουμε σήμερα αν ή επίδρασή της είναι άγαθή. Πάντως έχω τη γνώμη, ότι, στο θέατρο τουλάχιστον, πέρασε μιά δημιουργική πνοή κι' ότι οι Νέοι όρίζοντες που άνοιχθηκαν θα όφελήσουν πολύ τά ταλέντα και θα τους δώσουν τροφή για να δημιουργήσουν κάτι καλύτερο, κάτι καινούργιο.

—Δέ νομίζω πώς ή κριτική ύστερεί στην Ελλάδα, γιατί δέν μπορούμε να άρνηθομε ότι υπάρχουν και έδω κριτικοί αξιοί της άποστολής τους. Έλαχιστότατοι, βέβαια, μδ υπάρχουν. Στο θέατρο ή Κριτική είναι περισσότερο άδικημένη, γιατί θεατρικοί κριτικοί, εκτός από έναν, βία δύο, έχουν καταντήσει να είναι άποτυχημένοι συγγραφείς και θεατρίνοι. Κι' αυτός είναι ό λόγος που εύτυχώς—άλλά και δυστυχώς—ό κόσμος έχει χάσει πλέον την εμπιστοσύνη του σ' αυτούς.

—Η ποίηση κατά τη γνώμη μου πρέπει να έχη αισθημα, λυρισμό (κι' όταν άκόμα δέν μιλάει για έρωτα και λουλούδια), πνοή, άπλότητα και να μην προσπαθή να κάνει έντύπωση με φρενιζες φτιαγμένες λέξεις και με ξεξερτημένες εικόνες. Σ' ενάντια περίπτωση, θα είναι ίσως κάποιο άλλο είδος λόγου, μδ όχι ποίηση.

Όσο για την εξέλιξη της, φοβούμαι ότι έχει να πάθη πολλά με τις μοντέρνες τεχνολογίες και κατευθύνσεις. Να χαθή δέν ύπόχει φόβος όσο στον κόσμο γεννιούνται ποιητές.

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ κ. Ν. ΧΑΓΕΡ ΜΠΟΥΦΙΔΗΣ

—Η λογοτεχνία—και γενικότερα, αν θέλετε, ή τέχνη—ύφιστατο πάντα την έπίδραση των κοινωνικών θεσμών, του κοινωνικού περιβάλλοντος υπό τό όποιον ζούσε. Κι' αυτό ήταν φυσικό... Η τέχνη εκφράζει την ψυχή του καλλιτέχνη. Μόνο κι' άποκλειστικά αυτό. Η ψυχή όμως του καλλιτέχνη, και' έξοχήν εύαίσθητη όπως είναι—κι' όπως πρέπει να είναι—δέν μπορεί παρά να επηρεάζεται βαθεία από την κοινωνική πραγματικότητα που την πνίγει, που τη ζώνει,—ή που της δίνει μια νέαν άνθηση...

Έτσι, έντελως συμπτωματικά, ή λογοτεχνία δέ μπορεί παρά ν' άποτελή μιά κάποιαν άπλήρησιν τών κοινωνιολογικών θεωριών του καιρού της, πού, πάλι, δέν είναι παρά τό ξέσπασμα κάποιας αντιδράσεως έναντίον τής πνιγηράς κοινωνικής πραγματικότητος πού έπικρατεί.

Γιά όλους αυτούς τούς λόγους, ειλικρινής λογοτεχνική έκδήλωσις και στην εποχή μας δέ μπορεί νά βοηθή χωρίς την επίδραση τών μεταπολεμικών θεωριών. Άλλοίμονο, βέβαια, άν ή τέχνη από πηγαία μεταβληθή σέ μισοσοφία... Άλλοίμονο όμως πάλι κι' άν δέν δονηθή από τά σύγχρονα ρεύματα... Τό δόγμα, «ή τέχνη γιά την τέχνη», μπορεί νά εξηγηθή κατά χιλίους δυό τρόπους. Στόν τόπο μας όμως, δυστυχώς, παρεξηγείται τόσο συχνά...

— Κριτική, στην Έλλάδα, δέν υπάρχει δυστυχώς σήμερα. Οί κριτικοί μας—κι' οί γνωστότεροι άκόμα—δέν θεωρούν την κριτική ως σκοπό, αλλά ως μέσον... Προσπαθούν, μ' αυτήν, νά γίνουν... «σεβαστοί στους φίλους και τρομεροί στους έχθρούς...». Η άκόμα νά σκεπάσουν την άμορφωσιά τους, την εμπάθειά τους, ή και την άνοσησία τους... Συνεπώς...

— Πρώτον... γιατί τείνει ν' άφομοιωθή με τόν πεζό λόγο; Πιστεύετε και σεις στην διάδοσις της... χροεκοπίας της ποιήσεως;... Η ποίηση τείνει νά γίνη κάπως νευρικότερη, κάπως πιό συγχρονισμένη... Άλλά στην έξωτερική της έκφραση μόνο... Καί, ασφαλώς, ή διαφορά μεταξύ ποιήσεως και προζας δέν είναι μόνον έξωτερική.

Η ποίηση θά υπάρχει όσο και ή ζωή, όσο και ό άνθρωπος, όσο και ό πόνος, όσο και οί χαρές κι' οί λύπες...

#### Ο ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ ΤΗΣ «ΠΡΩΤΑΣ» κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΡΑΤΣΙΚΑΣ

— Οί μεταπολεμικές κοινωνιολογικές θεωρίες, μού φαίνεται πώς παρεξηγήθηκαν στην Έλλάδα. Σ' έναν τόπο όπου καμιά πνευματική παράδοσις δέν υπάρχει, όπου ή πνευματική ζωή δέν έχει νά παρουσιάσῃ παρά μόνον άληθινά άξιέπαινες προσπάθειες, όπου ή επίδρασις τής Εδρώτης καταντά συχνά δουλική μίμηση, οποιαδήποτε θεωρία μάλλον νά βλάψῃ μπορεί παρά νά όφελῃσιν. Πρέπει σέ μιά χώρα νά υπάρχουν πρώτα ρεύματα ιδεών τοπικά, ώστε νά καρποροήσουν οί μεταπολεμικές κοινωνιολογικές ξένες θεωρίες.

Άλλως τε, άνεξάρτητα από κάθε κοινωνιστική αισθητική, ή επίδρασις της πάνω στον άληθινό τεχνίτη θά ναι στιγμιαία και θ' άφομοιωθή με τίς ιδέες του και την άτομική του πείρα.

— Τά καλά βιβλία πού βγαίνουν στην Έλλάδα είνε δυστυχώς λίγα, όμως υπάρχει στον τόπο μας κριτική εύσυνείδητη γιά νά δώσῃ την πραγματική του θέση σ' ένα έργο πού τ' αξίζει, μολοντί, πιστεύω, πώς κάθε συγγραφέας με ταλέντο αυτόδημοτο κι' άρτια τεχνική, δέν έχει ανάγκη από τή γνώμη τών κριτικών. Τό έργο του τραβά τό δρόμο του μονάχο.

— Η σημερινή ποίηση άν άφομοιώθηκε με τόν πεζό λόγο, τοῦτο προέρχεται από την έλλειψη πηγαίων ταλέντων. Η μεταπολεμική νεοελληνική περίοδος, δέν έδωσε κανέναν άξιόλογο ποιητή. Σέ τί θά εξελιχθή ή ποίηση, αυτό δέν μπορεί νά τό προβλέψωμε. Πάντος άν φανή ό Ποιητής, θά επιβληθή άμέσως τόσο στους πνευματικούς κύκλους όσο και στό μεγάλο κοινό. Μού φαίνεται όμως πώς είναι δύσκολο ν' άνθίσῃ ή ποίηση σέ μιάν εποχή, τόσο αντιποιητική σέ κάθε της έκδήλωσις, όπως ή σημερινή.

## ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

### ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΚΟΚΚΙΝΟΥ, «Ίλιγγος» (Μυθιστόρημα).

Ένα ελληνικό μυθιστόρημα πού κυκλοφορεί τό 1933 και έχει την άπαιτησις ό συγγραφέας του νά ονομάζεται μυθιστόρημα, πρέπει νά κλείνη στίς σελίδες του συνθετικές άρετές και ευχέρεια στυλ μοναδικές. Άλλοίως θά κινδυνεύῃ νά πέσῃ άπ' την σκάλα του μυθιστορημάτος στοῦ ρομάντζου ή και άπλούστερα σέ βιβλίο ρεπορτάζ, έντυπώσεων ή φωτοτυπικών εικόνων άπ' τή ζωή.

Ο κ. Κόκκινος, μαζί με τούς νεότερους Καστανάκη, Τερζάκη και Άφθονιάτη άποτελεί την διαλεκτήν ολιγαρχία τών μυθιστοριογράφων μας.

(Τόν σεβαστό κ. Ξενοπούλου, τόν χωρίζω άπ' την εποχή μας—άφου δέν άνήκει άλλωστε σ' αυτήν—και τόν άρίνω έκτός παραλληλισμού).

Τό νέο του μυθιστόρημα «Ίλιγγος»—τό διάβασα χωρίς ύπερβολή δυό φορές—μās δίνει με τό όνομα του συγγραφέα του, όλες τίς έγγυήσεις ενός ολοκληρωμένου έργου.

Την ολοκληρωτικήν τάση αυτή, την βρήκαμε μέσα στίς σελίδες του μαζί μ' όλα τά απαραίτητα στοιχεία τής πυκνής σκέψης και τής περίτεχνης άφηγηματικότητος και πλοκής. Με μιάν μόνο εξαίρεση:

Την έλλειψη μιάς συνέπειας στην παράδοσις. Μιάν άπλή δηλαδή άπαιτητικότητα μας νά συναντήσουμε καλλιτεχνικά στοιχεία πιό έξελιγμένα και προοδευμένα στό νέο του αυτό βιβλίο, άπαιτητικότητα πού την ύπαγορεύει ή σύγκρισις του φιλολογικού παρόντος με τό παρελθόν.

Όμως κι' αυτή ή άπαιτητικότητά μας είναι χαρακτηριστική: Κανείς δέν είναι άπαιτητικός από κάποιον πού δέν περιμένει νά του ίκανοποιήσῃ τίς άπαιτήσεις. Κι' ό κ. Κόκκινος δέν μās τίς ίκανοποίησε, ίσως γιατί στεκόμαστε ύπερβολικά άπαιτητικοί.

Ο «Ίλιγγος», είναι τό τραγούδι τής αιώνας άγάπης, πού όσο ό φροῦντικός πόθος την έξευτελλίζει και την κηλιδώνει, στέκει μέσ' τό ύποσυνείδητο εκείνου πού άγαπά, άγνή και άδιαίρετη. Είναι άκόμα ό καταπέλτης τών κοινωνικών συνθηκών και ό καθρέφτης τής μοιραίας αδυναμίας του ανθρώπου και ειδικά τής γυναίκας μπροστά στίς ανάγκες τής ζωής.

Ο κ. Κόκκινος, έχει στιγμές πού τανύζει τόσο τίς χορδές τής άπαλης αφήγηματικότητάς του, ώστε ή υπόθεσις του παίρνει μιάν καταπληκτικήν σφραγίδα πραγματισμού και συγκινεί τόν αισθαντικόν αναγνώστη ως τά μύχια τής πονεμένης καρδιάς του.

Έχει άκόμα και εικόνες παραβολικές όπως και στιγμές στοχασμών τών ήρώων του (έχει πού μιλά ό Λεριανός και τόν άκούει ή Κόρα—οί στοχασμοί τής Κόρας άπ' τό Λυκαβητό—οί στιγμές τής εγχυμωμένης της—κ. ά.—πού ή πνευματική πλήρωσις του συγγραφέα άνακουφίζει τόν αναγνώστη από κάποια μύχια βάρη πού—άν νάσαν προβλήματα βρισκόντας τώρα τίς λύσεις τους—παλλάσσεται άπ' την παρουσία τους.

Η κεντρική γραμμή του έργου, τό ψυχικό δράμα τής Κόρας πού σταταλά όλη της τή ζωή γιά ν' άποφεύγῃ τίς καταστρεπτικές συνέπειες κάποιου σεξουαλικού σφάλματός της—γιά τό όποιο περισσότερο υπεύθυνη είναι ή φύσις παρά αυτή,—στέκει ή θανμαστική βάση τής υπόθεσεως του σύγχρονου αυτού μυθιστορημάτος πού σπάνει κάθε πρόληψη σπιριτουαλισμού, κακών αρχών ήθικῆς και συμβατικών λύσεων σά σιξουαλικά ζητήματα.

Άποτελεί άκόμη τό εδαγγέλιο τής κωδικοποιήσεως—όπως θά τ' έλεγε ό συναδελφός κ. Πηνιότγλου—των έρωτικών σχέσεων τών δυό φύλων γιά νά γλυτώσῃ ή κοινωνία μιά γιά πάντα από την μεγάλη παρεξήγησις τών γενετησιών σχέσεων.

### ΝΙΚΟΥ ΚΑΒΒΑΔΙΑ, «Μαραμποῦ» (Ποιήματα).

Τό βιβλίο του κ. Καββαδία είναι τό μόνο άξιοπρόσεκτο άπ' όσα κυκλοφόρησαν—στό είδος του—τόν τελευταίο του καιρού.

Τό κύριο χαρακτηριστικό του είναι ή μοναδική όπτική έμπειρία του δη-

μουρογού του. Η παρατηρητικότητα του κ. Καββαδία καταλήσσει. Πού τὰ εἶδε καὶ τὰ ἐντύπωσε μὲ τὴν ζωγραφικὴν ἰκανότητα ὁ νέος αὐτὸς ποιητὴς—γιατὶ ὁ κ. Καββαδίας εἶναι καὶ πολὺ νέος καὶ πολὺ ποιητὴς—ὅλα αὐτὰ τὰ σιωπηλὰ ἐπεισόδια τῆς ναυτικῆς ζωῆς—πού ὅσοσο ἔχουν κάτι ἀπὸ τὸν παγκόσμιον ρυθμὸν κυκλοφορίας τῶν ἀνθρώπων—πὺς ἐνστερνίστηκε καὶ ἐνοίωσε ὅλα αὐτὰ τὰ πολλαπλὰ ψυχικὰ δράματα τοῦ ναυτικοῦ ἀνθρώπου, πού τόσο λίγο γνωστά στέκουν στὴν ἑλληνικὴ ψυχὴ—καὶ ζωὴ ἴσως—παραμένει γεγονός τοῦ προχαλεῖ ἐντύπωση.

Ἡ θάλασσα, τὸ μεγάλο καράβι μὲ τὴ δική του πολιτεία, ἡ ζωὴ τοῦ ναυτοῦ, τὰ λιμάνια, καὶ τελευταῖα ἡ γυναῖκα—ἡ ἐξιδανικευμένη αὐτῆ ξεκούραση,—εἶναι τὰ νέα οἶγμα τῆς βιβλίου τοῦ κ. Καββαδία, εἶναι ἡ νέα ποίηση πού ἀντλεῖ τὰ αἰσθητικὰ στοιχεῖα τῆς ὄχι πιά ἀπὸ ἕνα λουλούδι, μιὰ δόση ἢ μιὰν ἀγάπη, ἀλλὰ ἀπὸ μιὰ βρώμικη προκυμαία, ἕνα τεράστιο μηχανοστάσιο ὑπερωκεανείου, μιὰ ναυτικὴ—γιομάτη φιλοσοφία—γάτο, μιὰν ἀσελγη ναυτικὴ βραδυὰ γλεντιοῦ σ' ἕνα λιμάνι ἀγνωστο, ἀνάμεσα σὲ πρὸ ἀγνωστους ἀνθρώπους.

Βρίσκω ἀκόμη στὴν ποιητικὴ σύλληψη τοῦ κ. Καββαδία μιὰν ἀνατομικὴν τεχνικότητα.

Ἄνοιγε ἕνα σάπιο σῶμα μὲ τὸ νυστέρι τοῦ στίχου του καὶ ἀφίνει νὰ χαίνη μιὰ φρικτὴ στὴν ὄψη πληγὴ. Κάποτε ψυχικὴ κάποτε καὶ σωματικὴ.

Τέτοιες πληγὲς ἀνεπούλωτες στὸν χρόνον καὶ στὸν ἀνθρώπον εἶναι γιὰ τὸν Καββαδία τὰ: «Ἐνα μαχαίρι», «Ἐχω μιὰ πίπα», «Ἐνας νέγρος θεομαστής ἀπ' τὸ Τζιμπουτί», «Ἡ πλόρη μας» κ. ἄ.

Ὁ κ. Καββαδίας δὲν εἶναι περιγραφικὸς ποιητὴς ὅπως τὸν θέλησαν μερικοὶ. Ἡ θεματογραφία του εἶναι μιὰ ποίηση πραγματιστικὴ, ὅπως ἡ ἴδια θεματογραφία εἶναι ἡ ἰδεολογικὴ ποίηση.

Ἐδῶ ἀλλάζουν μόνο τ' ἀντικείμενα. Ὑπερισχύει ἡ ὀλικότητα, ἡ κίνηση, ἡ ρευστότητα πραγμάτων καὶ καταστάσεων.

Κι' αὐτὴ ἡ διαφορὰ ἀποτελεῖ τὴ νέα ποίηση, ἡ καλλίτερα τὴν νέα ἔκφραση τοῦ κ. Καββαδία, πού μέσα στὴν ἀφορητὴν πληθώρα τῶν ποιητικῶν συλλογῶν πού μᾶς κατακλύζουν ξεχωρίζει σὰν ἐξαίρεση.

Βέβαια ὁ κ. Καββαδίας δὲν καινοτομεῖ ἀπόλυτα. Ὑπάρχει μιὰ ομάδα γάλλων ποιητῶν—αὐτοὺς τοὺλάχιστον πού ξέρω—πού τὸν πρόλαβε, ὅπως ὁ Henri Malteste στὰ «L' encens perdu» καὶ ὁ Robert Arnoux στὰ «Crepuscule aux cabarets».

Ὅσοσο μᾶς δίνει μιὰ ποίηση δική του, μιὰ ποίηση γερῆ, μ' ἕναν ἀκόμη γερότερον ἰντεγκραλισμό, μὲ μιὰν τάση δηλαδὴ ὀλοκλήρωσης τῆς ἀνθρώπινης σκέψης στὴς πρὸ ἀνότητες συνθέσεις τῆς ζωῆς.

Στὰ τραγούδια τοῦ κ. Καββαδία ἀνταμώνονται ἀρχετὸ στιχογραφικὰ φεγάδια. Ἄν ἦσαν λιγότερα θάσαν καὶ ἀπαράτηρα μπροστὰ στὸν ἐπιβλητικὸν ὄγκον πού παρουσιάζει ἡ ἄρτια ἀπὸ κάθε ἄλλην ἀποψη συλλογὴ του.

MIX. ΧΑΝΝΟΥΣΗΣ

#### ΘΑΛΕΙΑΣ ΚΕΣΙΣΟΓΛΟΥ : «Χαρωπὲς νότες», ποιήματα.

Τῆ δ. Θάλεια Κεσίσογλου τὴ γνώρισα ὡς ποιήτρια ἀπὸ τὴ «Φιλολογικὴ Πρωτοχρονιά» τῆς Πόλης, τοῦ κ. Ἀβρ. Πατάξογλου. Θυμᾶμαι δὲ ὅτι ἀπὸ τότε σημάτισα τὴ γνώμη γι' αὐτὴν πὺς ἀσφαλῶς δὲν τῆς ἔλειπε τὸ ταλέντο, τὸ ὁποῖο παρουσιαζόταν μόνο ἀκαλλιέργητο καὶ ἀφορμαριστό. Τὴν ἴδια ἐντύπωση, λοιπόν, ἀπεδόμισα καὶ τώρα πού διάβασα ὀλόκληρο τὸ τελευταῖο βιβλίον τῆς, τίς «Χαρωπὲς νότες». Δηλαδή: Ὅτι τὸ πηγαῖο αἰσθητικὸ καὶ ἀποφορητιστικὸ δὲν ἀπουσιάζουν ἀπὸ τὴν ποίησίν τῆς, πού τὴ χαρκτηρίζει ὅμως μορφικὴ ἀκαταστασία καὶ γενικὰ στιχογραφικὴ ἀδεξιότης. Μ' ἄλλα λόγια κακὲς ἰδέες, ὅπως εἶπε ἀκριβῶς καὶ ὁ Σούτσος γιὰ τὸν Σολωμό, ἀλλὰ «πτωχὰ ἐνδεδυμένους».

Βέβαια τὰ ποιήματα τῆς δ. Κεσίσογλου δὲν πρέπει νὰ τὰ καταδικάσουμε ἀπόλυτα, γιατί τοὺς λείπει ἡ κοινωνικότης. Τόση δὲ ἀσθητικὴ ἐκ μέρους μας νὰ ἦταν ἀδικαιολόγητη, δεδομένου, μάλιστα, ὅτι πρόκειται περὶ νεαρῆς ἀκόμη ποιητρίδας. Ἐπειτα μᾶς ἀρκούν, κάποτε τὰ νοήματα μερικῶν τραγουδιῶν τῆς, πού ἂν δὲν σῶζον τὸ σύνολο, μᾶς τὸ καθιστοῦν ὅμως συμπληρωτικὸ:

Εἶν' ἀργὰ τὰ λουλούδια στὸν ἄνεμον  
θάρτη ἀτόψε μιὰ μπόρα νὰ πάρη,

θὰ μὲ βοῆ νύχτα δίχως φεγγάρι  
θλιβερῆ σὲ λιμάνι ἀπάνεμον.

Μὰ ἡ ψυχὴ σου χυμένη ὀρθάνοιχτα,  
σὲ τραγούδια θὰ κἀνὴ ν' ἀνθίσουν  
μύρια λουλούδια πάλι, πρὶν κλείσουν  
ὕγρα μάτια, θολὰ τὰ μεσάνυχτα.

Ἄλλὰ ἐκεῖ πού ἀστοχεῖ ὀλότελα ἡ δ. Κεσίσογλου, εἶναι, ἀναμφιβόλως, στὸ σονέτο. Τὸ δύοσολο τοῦτο ποιητικὸ εἶδος, ἡ περὶ τεχνὴ ἐπίνοια τοῦ Petrus de Vineis, στὰ χέρια τῆς, ἀποκαρδιώνει καὶ καταθλίβει. Ἐπίσης μειονεκτοῦν πολὺ ἐμφαντικὰ καὶ οἱ παγνιδιάτικοι, λιγούλλαβοι στίχοι τῆς, σταμπωρισμένοι μὲ τὴν ἔκδηλη ἐπιφροσύνη τοῦ κ. Κωστῆ Παλαμά:

Περαστικοὶ.  
Φτάνει ὡς ἐκεῖ.

Μακρὸν μου μείνε.  
Κι' ἄς εἶναι.

Τέτοια ἡ χαρὰ,  
σὺν τὰ φτερά,  
πέρασμα, χάρι,  
τροπάρη.

Τελειώνοντας θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ σημειώσῃ πὺς ἂν ἡ δ. Κεσίσογλου περὶ θαυμάσια τὸ ταλέντο τῆς καὶ γίνετο κυρία τοῦ ἑαυτοῦ τῆς, μὲ κάποια μεγαλείτερη προσπάθεια, καὶ ποιήματα ἄφογα θὰ κατορθώσῃ νὰ δημιουργήσῃ καὶ μιὰ σημαντικὴ θέση, ἀνάμεσα στὴς τόσο λίγες, δυστυχῶς, καλὲς ποιητρίδες μας, θὰ καταλάβῃ.

#### ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΟΥΓΙΟΥ : «Τῆς ζωῆς μου κάποιες ὥρες» (ποιήματα).

Ὁ κ. Μούγιος θάνατι, ὀρισμένως, πολὺ νέος. Ἐφηβος ἴσως. Ἄλλως πὺς μπορεῖ κανεὶς νὰ δικαιολογήσῃ τὸ πραξικόπημά του νὰ ἐκδώσῃ τὴν ὑπὸ κρίσει ποιητικὴ συλλογὴ του; Πρὸς Θεοῦ! Κρίνε Μούγιε καὶ λοιπὴ συντροφιά τῶν αὐτοτιλοφορομένων «νέων ποιητῶν». Οἶκτο πιά γιὰ τὴ δύσμοιρη τὴ Μοῦσα, γιατί δὲν σὰς χρωστοῦν τίποτε, ἐπὶ τέλος, καὶ ὅσοι, πραγματικῶς, κάτι ἀξίζουν ἀπὸ τὴν παράταξιν τῶν νέων, νὰ διασύρονται καὶ αὐτοὶ ἐξευτελιστικὰ μαζί σας!...

Ν' ἀποπειραθῶ τώρα, ἐν συνεχείᾳ, νὰ ἐξετάσω λεπτομερειακὰ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Μούγιου; Ἄπαγε! Ἀρκοῦμαι μονάχα ν' ἀραδιάσω, ἔτσι κατὰ τύχη, δυὸ τετράστιχα του, πού θυμίζουν, τὰς κουάλες, λιμπρέττα τραγουδιῶν ἐπιθεωρησεως τῆς κακῆς ὥρας:

Κ' ἔλεγε, τάχα, πὺς ἀγάπησε μὲ τρέλλα  
ἀρχοντογιὸς μιὸ φτωχοπούλα μορφονιά.  
Μὰ κείνη ἀστόχαστη μικροῦλα, φανιτέλλα,  
στὴ φυλακὴ τὸν ἐκατάτησε, φρονιά!

Και τὸ ἄλλο :

Κ' ἢ στὸ σχολεῖόν σου μὲ τὴν τοάντα  
ἢ γιὰ σεργιάνι στὴς πλατείες  
σὲ κάθε νοῦ, σὲ κάθε μάτι,  
χίλιες γεννίωσαν ἁμαρτίες.

Φαντάζομαι, λοιπόν, πὺς περιτεῦει—εἶναι, ἄλλωστε καὶ μάταιον—κάθε σῶλο ἐκ μέρους μου, ἀφοῦ μιλῶν τόσο εὐγλωττα τ' ἀνωτέρω τετράστιχα. Εἶναι μονάχα ἐκπληκτικὸ καὶ δὲν μπορῶ, ὁμολογοῦμένως, νὰ τὸ παραλείψω, πὺς ὁ κ. Στέφανος Δάφνης συνέταξε τὸ γράμμα ἐκεῖνον πού προτάσσεται ὡς πρόλογος, ἀποφαινόμενος ὅτι «ὁ κ. Μούγιος ξεχωρίζει ἀπὸ τὸ ἄλλο πλῆθος τῶν νέων». Προτιμῶ νὰ νομίζω, ἐν προκειμένῳ, ὅτι πρόκειται περὶ παρεξηγήσεως.

ΛΩΡΟΣ ΦΑΝΤΑΖΗΣ

## ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

## Η «ΑΣΙΑ» ΤΟΥ κ. ΛΕΝΟΡΜΑΝ

Άπάνω στον καμβά της «Μήδειας» του Εϋριπίδη, ο μεγάλος Γάλλος συγγραφέας κ. Ε. Λενορμάν, κίνησε την τραγωδία του «Η Άσια», που ανέβασε για μία πανηγυρική παράσταση στο θέατρο της, η κ. Μαρίκα Κοτοπούλη και που έδω και δέκα μέρες παίξει στα «Ολύμπια». Άλλ' αν τα δυο έργα μοιάζουν στη σύλληψη του μύθου, στην ψυχροσύνη των ήρώων, στην πνοή, στην καθόλου ατμόσφαιρά τους είναι έντελως αλλοιώτικα. Έτσι, η «Άσια» μπορεί—και πρέπει—να κριθεί έντελως ξεχωριστά, σαν ένα έργο πρωτότυπο και άσχετο με τη «Μήδεια».

Δυο κόσμοι έντελως διαφορετικοί κινούνται και ερχονται αντιμέτωποι στην «Άσια»: η Δύση ή πολιτισμένη, ή ορθολογισμένη, ή πειγμένη στην μπενζίνα, στο ρεαλισμό και στον υπολογισμό και η πρωτόγονη, ή «λαγγωμένη» Ανατολή, γεμάτη από προλήψεις, από άγρια πάθη, από σκοτεινούς δαιμόνους και από θεούς φωτεινούς. Ένας λευκός, ο Γάλλος Ντέ Μεντζανά, φρασμένος σε μίαν ανεξερεύνητη χώρα της Άσίας, μέσα σε ζοηγίες και σε τέλματα γεμάτα βότανα φαρμακικά, καταφέρνει ν' αγαπηθεί από μίαν όμοια χαλόχρωμη πριγκίπισσα. Για τον έρωτά του, αυτή κάνει τό πάντα: συνομοτεί με νέους πολεμιστές κ' εκθρονίζει τον πατέρα της, σκοτώνει τον αδερφό της που τους γίνεται εμπόδιο και ανεβάζει στο θρόνο τον αγαπημένο της. Έρχεται όμως η ώρα που ο Γάλλος νοσταλγεί την πατρίδα του: παίρνει τη γυναίκα του και τα δυο τους άγρια και κινάει για τη Δύση. Στο βαπόρι που τάζει—δεδόνον γνωρίζεται με μίαν όμορφη λευκή, την Αιμέ ντε Λυστρού. Η Αιμέ, δεν είναι μόνο μιά άλλη όμοια γυναίκα, είναι ο διαλεκτός αντιπρόσωπος του κόσμου που έχει νοσταλγήσει. Είναι το σύμβολο της Δύσης. Ο Ντέ Μεντζανά ξετρελλάνεται μ' αυτή. Αισθάνεται μίσος έναντι της Άσίας που τον έχει τσακίσει με τις περιπέτειες, το φλογερό της ήλιο και τα φλογερότερα πάθη της. Η άδεια του ψυχή νοιώθει να γεμίζει μ' αυτή. Σχαινείται τη γυναίκα του, θέλει να κάνει τα παιδιά του βεβουλωμένους, απαλλαγμένους από κάθε επίδραση της μητέρας τους. Η Κατα-ναάμ-μούν, η άσιανη πριγκίπισσα, αισθάνεται πληγωμένη βαθειά την αγάπη της, την περιφάνεια της, την πίστη της. Αζόμη και το μητρικό της αίσθημα. Γιατί βλέπει καθαρά πως τα παιδιά αυτά είναι πολύ μακριά από το δικό της κόσμο, από την ιερή πίστη των προγόνων της. Τα τραβούν οι μηχανές, τ' αεροπλάνα, ο ήλιγγος του πολιτισμού. Και για να πληγώσει θανατερά τον άπιστον άντρα της, που πασχίζει πως να την ξεφορτωθεί για να στεφανωθεί την Αιμέ, και—πρό πάντων—για να σώσει τις ψυχές των παιδιών από τη βεβήλωση που ετοιμάζουν με τα μοτέρ έναντι των μεγάλων θεών της που διασχίζουν τον αϊθέρα, να τα γλυτώσει από την όργη των ιερών πνευμάτων, τα σκοτώνει μ' ένα φοβερό βοτάνι που τους δίνει.

Το έργο του κ. Λενορμάν, ρομολέο στη σύλληψη και στη διαγραφή των ήρώων του, έχει μια κάποια αδυναμία: δέ δίνει την ισχυρή συγκίνηση της τέλει τραγωδίας. Ο θεατής το παρακολουθεί με αγωνία, θαυμάζει τον έξαιρετο διάλογο του, την αδρότητα των χαρακτήρων, τις ποιητικές του εικόνες—άλλα δεν συγκινείται βαθειά. Κι' αν με το μοναδικό, το αφάνταστα άριστοτεχνικό, το άφθαστο παίξιμο της Μαρίκας—που είναι ανώτερο από κάθε περιγραφή κι' από κάθε μίμηση—δεν συγκινήθηκε βαθειά το κοινό, φαντασθήτε με το παίξιμο μιάς άλλης τραγωδίας!

Ο θίασος έφιλοτιμήθη ν' ανεβάσει το έργο με ξεχωριστή φροντίδα. Όλοι οι ήθοιοι έδωσαν καλά τους ρόλους τους—μικρούς άλλωστε, γιατί όλο το έργο το γεμίζει ο ρόλος της ήρωίδος Κατα-ναάμ-μούν—κ. Μαρίκας, που είναι ανώτερη από κάθε κριτική. Η μικρή Βιτωίση και ο μικρότερος Μπουρνόζος, έπαιξαν έξαιρετα τους ρόλους του Ίουλιανού και του Βικέντιου.

Τα σκηνικά και τα κοστούμια θά μπορούσαν να παρουσιασθούν πιο έτιμμημένα.

ΣΠ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

## ΑΠΟ ΜΗΝΑ ΣΕ ΜΗΝΑ

## ΟΙ ΓΙΟΡΤΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

Τριακόσια πενήντα μέλη της «Σοσιετέ Μπιντέ»—όλοι διανοούμενοι και εκατόν πενήντα Έλληνες του «Οδοιπορικού Συνδέσμου», πήραν μέρος στις γιορτές που έγιναν στη Σκιάθο, στη μνήμη του αλησμόνητου διηγηματογράφου Παπαδιαμάντη.

Το συγκινητικό αυτό προσκύνημα του διεθνούς διανοούμενου κόσμου—τό τόσο αθόρυχο και εκδηλωτικό του πολιτισμού που χαρακτηρίζει κάθε μη Έλληνα—μας φέρνει στην αιώνια θλιβερή, σε τέτοιες περιπτώσεις, διαπίστωση: την άποχή απ' τις γιορτές όχι μόνο του κράτους, μα κι' αυτού του φιλολογικού κόσμου μας, έστω και μ' έναν αντιπρόσωπό του.

Γιατί, ο αλησμόνητος συγγραφέας του «Όνειρο στο κΰμα» και του «Ρεμβασμού του Δεκαπενταύγουστου» δεν στάθηκε μονάχα ένας φανατικός φυσιολάτρης—για να τον τιμήσει μονάχα ο «Όδοιπορικός Σύνδεσμος»—μα ή μεγαλύτερη διηγηματογραφική μορφή που έχουμε να επιδείξουμε.

Άλλα τάπαμε κι' άλλοτε. Η «Ένωσις Έλλήνων Λογοτεχνών» βρίζεται υπό διάλυσιν, το «Atelie» φροντίζει για την εξυπηρέτηση του σνομπισμού των μελών του, ή Άκαδημία ασχολείται μόνο με το ρουσφετολόι των βραβείων, το δε πανεπιστήμιο εκ παραδόσεως στερείται κάθε πρωτοβουλίας. Πουώς λοιπόν να φροντίζει για λίγα λουλούδια στον τάφο του Παπαδιαμάντη;

## Η ΠΟΛΙΤΙΣΜΕΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΡΧΙΑ

Η Έλληνική διάνοηση λοιπόν δεν βρίζεται στενά κλεισμένη—όπως έννοούν να την θέλουν πολλοί—στά στενά όρια του Άττικού λεκανοπεδίου, ανάμεσα στον Ύμητο και τον Σαρωνικό.

Η ύποδοξη που έκανε στους γάλλους διανοούμενους που την έπεσκέφθηκαν ή Ζάκυνθος, ήταν απ' τις θαυμασιότερες και πρωτοφανέστερες στα ελληνικά φιλολογικά χρονικά.

Οι 350 ενγένητοι φιλοξενούμενοι μας γάλλοι, έτχαν τις πιο δαφιλές περιποιήσεις, ο δε σοφός καθηγητής του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου Bulanger, δεν έφρασε λόγια να εκφράσει τις ευχαριστίες των συναδέλφων του.

Παρόμοιες πολιτισμένες εκδηλώσεις μās έχει παρουσιάσει πολλές φορές ή περιφρονημένη επαρχία μας, που φροντίζει τότο πρόβλημα να τιμά το ελληνικό όνομα και την... Άθήνα, που κολακεύεται να το αντιπροσωπεύει, ενώ συστηματικά αγνοείται από αυτήν.

Πόσο άδικο έχει παρανοηθεί ο τίτλος του «επαρχιώτης»!

## ΚΑΘΑΡΕΥΟΥΣΑ! ΚΑΘΑΡΕΥΟΥΣΑ!

Ο κ. Τουρκοβασίλης, έννοει σώνει και καλά να μās επιβάλλη την καθαρεύουσα. Το νέο νομοσχέδιο του Ύπουργείου Παιδείας, εγκαινιάζει ένα πολύ περίεργο γλωσσικό σύστημα:

Στις τέσσερες πρώτες τάξεις του δημοτικού, θά διδάσκονται τα παιδιά την «κοινή» δημοτική και στις δυο τελευταίες την «άπλη» καθαρεύουσα.

Πρίν, στο δημοτικό διδασκόταν ως τώρα μονάχα ή δημοτική. Τώρα μās «αλέβει» δυο χρόνια απ' τη γλώσσα που χύθηκε τόσο αίμα και μελάνι για να επιβληθεί και τις χαρίζει στην καθαρεύουσα του.

Όστόσο, ο κ. Τουρκοβασίλης, θά έσχασεν ότι ή εποχή του λογιωτατισμού, των «εὐαγγελικῶν», της «δικης του Ναυπλίου» και των άλλων θλιβερόν γεγονότων έχει περάσει από πολλού και πως τα νειάτα σήμερα έχουν μεγαλώσει με το γάλα της γλώσσας που έχει καθιερωθεί πιά για επίσημη λογοτεχνική, και που τη μιλάμε όλοι μας και αυτός άκόμα ο ίδιος!

## ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ «ΔΕΝ ΔΕΧΕΤΑΙ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ».

Οι παραστάσεις του Έθνικου Θεάτρου στην Θεσσαλονίκη, έγιναν, ως γνωστόν, «κεκλεισμένων των θυρών».

Αηλαδή οι ήθοποιοί του έπαιξαν μόνο για το κοινό και όχι, ήθελαν, αποκλείσαντες τους δημοσιογράφους και κριτικούς, με την δικαιολογία ότι δεν ίσχυαν οι άτελείες τους.

Έτσι, κανείς μας δεν έμαθε αν οι μισθοδοτούμενοι του Έθνικου παρουσίασαν χαμιγιάν «έξελικτική προσπάθεια» ή αν εξακολουθούν να ρίχνουν στάχτη στο μάτια μας, για να δικαιολογούν τους παχείς μισθούς τους.

Είμαστε περιέργοι να δούμε πότε τέλος πάντων θα...αναγκαστούμε να πούμε δυο καλά λόγια γι' αυτό το πολυπαθές έθνικό μας.

## ΦΩΤΕΙΝΗ ΣΑΝΤΡΗ

Η παλιά έπιτυχία του γνωστού θεατρικού έργου «Φωτεινή Σάντρα», του κ. Γ.ρ. Ξενοπούλου, ξανάζησε για μιαν ακόμη φορά προχτές στο Θέατρο Άλίκης. Την Κυβέλη του 1938 άντεκατάστησε ή κόρη της Άλίκης, με συγκινητική μαεστρία. Και ύπήρξε υπερικανοποιητική.

Είναι τόσο γνωστή ή υπόθεση του δημοφιλούς αυτού έργου, ώστε νομίζουμε περιττό το άναμάσημά της. Έκείνο που θέλουμε να τονίσουμε είναι ότι ο κ. Γ.ρ. Ξενοπούλος—ό οποίος ως σημειώθη ότι ξανάγραψε απ' την αρχή το έργο, ειδικά για το νέο άνέβασμά του—παραμείνει ό άγρηστος πνευματικός τροφοδότης του νεοελληνικού θεάτρου μας, που δυστυχώς άκόμα κλανθμηρίζει γερά μέσα στις φασκιές του, από έλλειψη της στοιχειωδέστερης στοργής των άνυπαρκτων...θεατρικών συγγραφέων μας.

## ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΛΛΕΙΨΗ;

Ό «Κύκλος», άφιερώνει 28 (!) άκριβώς σελίδες, τις πρώτες μάλιστα, στη δημοσίευση τραγουδιών συγχρόνων ισπανών ποιητών της άράδας, σε μιá κακότεχνη μάλιστα κι' άρροήμη μετάφραση. Δεν θα ύπόρχη φαίνεται ύλη, πεξή κι' έμμετρη, νεοελληνών λογοτεχνών για τις σελίδες των περιοδικών, αυτών που διευθύνονται μάλιστα από άνθρώπους που θέλουν να παρουσιάζονται και ως ήγήτορες της φιλολογικής ζωής του τόπου μας.

## ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΑΣ

Όπως ύποσχεθήκαμε πριν δυο φύλλα μας, το έκδοτικό τιμήμα του περιοδικού μας άρχισε να λειτουργή από τις 15 Σεπτεμβρίου.

Έκλεκτικοί και προσεκτικοί να μη περιπέσουμε στο σφάλμα όλων των έκδοτών που με την πρόθεση να έξυτηρήσουν τη λογοτεχνία μας έξυτηρητούνε τά...βαλάντια τους, άρχισαμε τις εκδόσεις μας, με δυο έξαιρετικού περιεχομένου και έμφανίσσεως βιβλία.

Το πρώτο είναι ένας τόμος μεταφράσεων από το άρχαιο των Λουκιανού και Πλάτωνος, του κ. Λώρου Φαντάξη. Το έξαιρετικό αυτό βιβλίο, προλογίζει με μιá σοβαρή κριτική μελέτη για τους μεταφραζόμενους άρχαίους συγγραφείς, ό κριτικός συνεργάτης μας κ. Μιχ. Χαννούσης.

Το δεύτερο είναι ένας τόμος ποιημάτων του νέου Άλεξανδρινού ποιητή Κ. Άργύρη. Στο βιβλίο αυτό, ό προσεχτικός άναγνώστης θ' ανακαλύψη ένα άληθινό ποιητικό ταλέντο με ρωμαλέες έξελικτικές τάσεις, κυρίως δέ μιαν ωραιότατην πρωτοτυπία.

Περισσότερα δεν νομίζουμε άνάγκη να πούμε και για τα δυο πρώτα αυτά βιβλία των εκδόσεών μας, ούτε να τα «συστήσουμε ιδιαίτερος», αφού ή περιεχομένη εργασία των είναι ή καλύτερη αυτόσυσταση.

Για τους άναγνώστες και συνδρομητές του περιοδικού μας, στέλνονται και τα δυο έλεύθερα ταχυδρομικών τελών, με έκπτωση 30 ο)ο στην τιμή τους.

## ΔΥΟ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Είς άπάντησιν της έπιστολής του κ. Σκαρίμπα, που δημοσιεύτηκε στο προηγούμενο τεύχος μας λάβσαμε, και δημοσιεύοιμε τα παρακάτω γράμματα:

Φίλοι Κύριοι,

Πολύ λυπήθηκα, που ό κ. Σκαρίμπα πήρε τόσο κατάκαρδα μιá μικρή κριτική, που έγραφα για το τελευταίο βιβλίο του στον «Κύκλο». Θα ήθελα να του δώσω κάθε έξήγηση, αν αυτά τα πράματα μπορούν όπωσδήποτε να δώσουν όφρομή σ' έξηγήσεις, μα το ύφος της έπιστολής του, που άκολούθησε την κριτική μου, μου άπόκλεισε, όπως μπορούν πιά να κρίνουν κι' οι άναγνώστες σας, το δρόμο τουτο. Τίποτε άλλο δέ συνεβη. Έγραψα ένα σημείωμα για το «Θείο Τραγί», από γεός, μιá που ό κ. Σκαρίμπα είχε την καλωσύνη να μου στείλει το βιβλίο του. Είπα ξάστερα τη γνώμη μου ύστερα έλαβα το γράμμα του τ' διάβασα, έγρανα, πώς δεν έπρεπε ν' άποκριθώ—και τελείωσα όλα. Ό κ. Σκαρίμπα θέλει να μου άποδώση ένα σωρό «ύψηλότερες πανουργίες του Μπερτόλδου». Δικαιώμά του. Μα και δική μου ύποχρέωση να τον διαβεβαιώσω με τον κατηγορηματικότερο τρόπο, πώς ούτε από μακρυνά σκέφτηκα να έμπεισω στον κ. Πηνιάτογλου τη δεύτερη κριτική, που δημοσιεύτηκε στον «Κύκλο»· ό κ. Πηνιάτογλου είναι ένας γερά καταρτισμένος νέος κριτικός και δεν έχει χαμιγιάν άνάγκη από ύποδείξεις. Άλλως τε είμαι βέβαιος, πώς κι' αν του γινόταν όπωσδήποτε ύπόδειξη, δεν θα τη λογάριαζε καθόλου από όπουδήποτε κι' αν προερχόταν αυτή· έχει την άνεξαρτησία και το θάρρος της γνώμης του. Παρατέρα τί να πούμε; Να συζητήσω με τον κ. Σκαρίμπα για τον παπουτσή και το ταλέντο του; Μα δέ στοχάζεται και μόνος του, πώς όσο και να γεννηθή κανείς με την έμφυτη προδιάθεση να γίνη ένας σπουδαίος ή ό,τι δήποτε άλλο, δέ θα μπόρεση να κάμη τίποτε χωρίς την μάθηση, χωρίς την πείρα, χωρίς τη γνώση; Γιατί ένα τέτοιο πράμα να το άποκλείσουμε δλότελα από τον καλλιτέχνη και ν' άρσεστούμε μόνο στο ταλέντο; Είναι τόσο φανερά πράματα αυτά, που, σάς βεβαιώνω, ντρέπομαι να τα συζητήσω. Στην άρχαιότητα ήδη, ό Άριστοτέλης έχει πολυύφραϊ όρίσει τη «δύναμη» και την «έντέλεια».

Αν ό κ. Σκαρίμπα, μου είχε κάμη την τιμή να παρακολουθήση κάπως προσεχτικότερα την ίσαμε τώρα εμφάνισή μου στα γράμματα του τόπου μας, δέ θα χρειάζόταν να γράφοιμε έπιστολές, για να διαλύσουμε άστήριχτες παρεξηγήσεις. Γιατί θα είχε καταλάβει πιά, πόσο μακρυνά βόισκεται ό χαρακτήρας μου από τις προσωπικές διαμάχες και τις παρασκηνιακές ένεργειες, που, βέβαια, δεν είναι άνυπήσιστες στην κριτικογραφία του τόπου μας και πολλών άλλων τόπων, φαντάζομαι.

Σάς εύχαριστώ εγκάρδια για τη φιλοξενία  
Με κάθε τιμή

Ι. Μ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

20.8.1933

Άγαπητοί μου,

Μη άναγορίζοντας στον εαυτό μου κανένα ταλέντο εϋθυμογράφου, δεν μπορώ ν' άπαντήσω στο άστείο γράμμα του άστείου κ. Σκαρίμπα.

Μονάχα είμαι βέβαιος πώς προσφέρω μερικά στιγμές άληθινού γλεντιού στους άναγνώστες του «Ξεκινήματος», άναγκαζόμενος να παραθέσω ένα άλλο γράμμα του φαιδρού κ. Σκαρίμπα, άπαντητικό στην τυπικήν άόρτα όπου του έστειλα εύχαριστώντας για την άποστολήν του βιβλίου του, ότι «μπορεί να γράψω σχετικά κάπου».

«Άγαπητέ κ. Πηνιάτογλου,

«Σας εύχαριστώ πάρα πολύ για το ένδιαφέρον σας και τις καλές σας φροντίδες.  
> Από σάς—άπό σάς ιδιαίτερα—περιμένο τις κρίσεις σας, όπωσδήποτε κι' αν είναι  
> αυτές. Έχω τόσο εκτίμηση—μαζί με τ' άλλα (Sic)—στην κριτική σας άντίληψη,  
> ώστε θα τις δεχτώ με όλη μου την έμπιστοσύνη.



«Μοῦ γράφετε ὅτι «μπορεῖ νὰ γράφετε κάπου». Ὅχι μπορεῖ. Ἡ ὑπάρχω (San sic) πολὺ καλὸς ἢ ὑπάρχω πολὺ κακὸς λογογράφος. Στὴν τέχνη τὴν Ἑλληνικὴν δὲν πρέπει νὰ «μπορῆ» (καὶ πάλι sic) ἢ ἐργασία μου. Μπορεῖ νάνα κακὴ ὅσο θέλετε, > μπορεῖ νὰ εἶναι ὅ,τι εἶναι, μὰ δὲν μπορεῖ—μῆτε πρέπει—νὰ εἶναι ἀδιάφορη.

«Πρέπει νὰ μιλήσετε ὀλοοδήποτε. Ἡ σιωπὴ δὲν σὰς εἶναι δικαίωμα, γιατί τότε > μῆτε καὶ γιὰ μὰς θὰ ἦταν δικαίωμα ὁ λόγος.

«Δικός σας  
Γιάννης Σκαριμπας»

Καὶ τώρα, τί τοῦ πληρώνετε;

Εὐχαριστώντας  
Α. ΠΗΝΙΑΤΟΓΛΟΥ

Υ. Γ. Καὶ δυὸ λέξεις γιὰ τὸν ἀγαπητό μου φίλο κ. Λεβάντα: Γιατί χαλῶ τὴν καρδιά του; Τὸν βεβαιῶ πὸς δὲν εἶχα ὑπ' ὄψει μου γράφοντας γιὰ τοὺς ἀγράμματος κουφιοκεφαλάκηδες. Ἀν φταίω ὅμως ἐγὼ ἂν αὐτὸς θέλει σώνει καὶ καλά νὰ προσχωρήσῃ στὶς τάξεις του.

Α. Π.

Ἀθήνα, 26 Αὐγούστου 1933.

## ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

(Τὸν περασμένο μῆνα κυκλοφόρησαν τὰ παρακάτω ἐνδιαφέροντα βιβλία δικὰ μας καὶ ξένα, πού τὰ σχολίασε συμπαθητικὰ ἢ κριτικῶς).

—Ποὺ λίγα βιβλία, βέβαια, μποροῦν νὰ ἀποκτήσου—καὶ γρήγορα μάλιστα—δημοτικότητα, ὅταν τὸ περιεχόμενό τους ἔχει κάποιαν ἀριστοκρατικὴν, ἐκλεκτικὴν. Ἔξω ἀπὸ τὸν κανόνα αὐτὸν, νὰ ποῦμε, βερίζεται ἡ «Ἀνθολογία» τοῦ συναδέλφου κ. Ἡρ. Ἀποστολίδη πού ἐξεδόθη αὐτὲς τὶς ἡμέρες, κί' ἀμέσως προζάλεσε τὸ γενικὸ ἐνδιαφέρον. Ἡ Ἀνθολογία αὐτὴ πού περιλαμβάνει τὴν ἐπιλογὴ ποιητικῶν ἔργων ἀπὸ τὰ 1700 ἕως τὰ 1933, ἀποτελεῖ μιὰν προσεκτικὴν κωδικοποίησιν τῆς ποιητικῆς παραγωγῆς, πλουσίαν καὶ ὀ,τι ἐκλεκτὴν κατὰ τὸν Ἀνθολόγον. Γι' αὐτὸ, τὸ βιβλίον τοῦτο τοῦ κ. Ἀποστολίδη τὸ ἐπρόσεξαν ὅλοι, οἱ μνημονεύμενοι ἀλλὰ καὶ οἱ ἀγνωστοί...μέσα στὶς 550 σελίδες του. Ἀδιάφορο ἂν οἱ παραλειπόμενοι θὰ μπορούσαν νὰ παραπονεθοῦν μὲ τοὺς στίχους τοῦ συμπαθοῦς ποιητοῦ Γρ. Θεοχάρη ἀπὸ τοὺς «Θλιμμένους Ναζωραίους».

Σεμνὰ τὰ χέρια ὑψώνουμε  
στὸ φῶς σας οὐρανοῖ  
καὶ ζοῦμε σ' ἓνα ἀτέλειωτο  
—Λαμὰ Σαβαχθανί.

Ὁ κ. Φ. Μιχαλόπουλος, διαλεκτὸς ἱστορικὸς καὶ κριτικὸς, ἐξέδωκε τὸν περασμένο μῆνα μιὰ κριτικὴ μονογραφία γιὰ τὸν Παπαδιαμάντη. Στὸ ἔργο αὐτὸ δίδεται μὲ γοητευτικὴν ἀναλυτικότητα, μιὰ ἀξιοπρόσεκτη ψυχογραφικὴ εἰκόνα τοῦ μεγάλου Σκιαθίτη Δηγηματογράφου μας.

— Μάν. Κάρπη. «Μὲ τὸ Νόμο ἐκτός Νόμου». Εἶναι μιὰ διηγηματικὴ κοινωνικὴ ἱστορία. Τὸ θέμα τῆς κοινῆς, ἴσως χλιδοποιημένης: Ὁ Ἀρριβισμὸς πού πνίγει μέσα στὴν σάπια Κοινωνία μας τὸν ἰδεολόγο καὶ τὸν ἠθικὸ. Διαβάξεται ὅμως εὐχάριστα γιατί εἶναι γραμμένο μὲ πολλὴ λογοτεχνικὴ χάρι καὶ προσεκτικὰ.

— Γερ. Σπαταλά. Μετάφρασις τοῦ «Οἰδίποδος Τυράννου», τοῦ Σοφοκλέους. Πρόκειται περὶ ἐνὸς ἔργου πού τιμὰ καὶ τὸν εὐσυνείδητο μεταφραστὴν του καὶ τὸν οἶκο Γ. Βασιλείου πού τὸ ἐξέδωκε τὸν περασμένο μῆνα. Τὸ βιβλίον αὐτὸ ἐνεκρίθη ἀπ' τὸ Ὑπουργεῖο ὡς διδακτικὸ γιὰ τὰ Γυμνάσια. Σίγουρα θὰ εἶναι καὶ ἀπ' τὰ

καλλίτερα σχολικὰ.

ΑΗΜ. ΛΑΜΠ.

## ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

**Chonchette**, par Marcel Prevost (Editions France).  
(Ἡ ἱστορία ἐνὸς δυστυχισμένου πού νομίζει πὸς ἀγαπᾷ).

**A l'ombre d'une femme**, par Henri Duvernois (Edition Grasset).  
(Ἡ ζωή, ὅταν λείπει ἡ γυναίκα).

**«Les hommes malades de la paix»**, par Georges Suarez (Edition Granet).

(Ἐνα βιβλίον πού ἐξετάζει γιατί ἡ ἀνθρωπότητα πάσχει ἀπὸ τὴν ὀρρώστεια τοῦ πολέμου).

**Star**, par Karen Bramson. (Flammation).

(Τὸ μυθιστόρημα τῆς ζωῆς τῶν ἀστέρων τοῦ κινηματογράφου, πού ζοῦν κάτω ἀπ' τὸν καταπέλτη τοῦ σκηνοθέτη).

**Les gardiens**, par Jean de la Brète. (Plon).

(Ἐνα κατηγορητήριο τῶν μοντέρνων γάμων, πού ἀπειλοῦν τὴν ἠθικὴν ὑπόστασιν τῆς οἰκογενείας).

## ΕΙΔΗΣΟΥΛΕΣ

— Ἀνεχώρησε μὲ τὸ ὑπερωκεάνειο «Βύρων» γιὰ τὴν Νέα-ὸρζην, ὁ γνωστὸς βιολίστας καὶ συνθέτης κ. Γ. Α. Μαυμιέλης, γιὸς τοῦ ἐκλεκτοῦ συνεργάτου μας καὶ ἐμπνευσμένου ποιητῆ Ἀπ. Μαυμιέλη, προκειμένου νὰ ἐπιχειρήσῃ μεγάλη καλλιτεχνικὴ περιοδείαν στὰ διάφορα μουσικὰ κέντρα τῆς Ἀμερικῆς.

— Ἡ διάλεξις τοῦ γερμανοῦ σοφοῦ Ρούντολφ-Χέρτσονγκ, πού γινε στὸ Πανεπιστήμιον τὸν περασμένο μῆνα γιὰ τὴν «Γερμανία τοῦ 1933», σημεῖωσεν ἐπιτυχία.

— Ὁ μεγαλύτερος καλλιτέχνης χορευτῆς τῆς Εὐρώπης Νιζίνσκι παρφερόνησε.

— Ὡς γνωστὸν, ὁ ἀπόκληρος αὐτὸς τῆς οἰκίας, λάτρης τῆς Τερψιχόρης, ἀποτελοῦσε μέλος τῶν περιφήμων μπαλετῶν τῆς Ταμάρας Καρσαβίνας, στὴν Παρισινὴ Ὀπερα.

— Στὸ Παρισινὸ «Καντίντ», ὁ γάλλος δραματογράφος Στέβ Πασσέρ πού εἶχεν ἔλθει τὴν περασμένη ἀνοιξὴ στὴν Ἀθήνα, δημοσιεύει ἐπιμενέστατα σχόλια γιὰ τὴν παράστασιν τοῦ «Διθυράμβου τοῦ Ρόδου», τοῦ κ. Ἀγγ. Σικελιανοῦ.

— Τὴν περασμένη βδομάδα συμπληρώθηκαν 50 χρόνια ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ μεγάλου ρώσου διηγηματογράφου Ἰβάν Τουργκένιεφ.

## ΙΣΜΗΝΗ ΦΙΛΗΝΤΑ

Ἀργὰ κάποις πληροφορηθήκαμε τὸ θάνατον τῆς Ἰσμήνης Φιλήντα, δευτέρης κατὰ σειράν κόρης τοῦ ἐκλεκτοῦ συνεργάτου μας καὶ μοναδικοῦ γλωσσολόγου κ. Μένου Φιλήντα.

Στὸν λυπημένο πατέρα, πού ἡ μοῖρα θέλησε τόσο σκληρὰ νὰ τὸν χτυπήσῃ, γιὰ τρίτην τὴν φορὰ τὰ τελευταῖα αὐτὰ χρόνια, ἐκφράζουμε τὴ βιβατὴ θλίψιν μας.

## ΤΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ ΜΑΣ

**Α. Ἀσημακόπουλον.** Ὅταν θάρτε στὴν Ἀθήνα, περᾶτε ἀπ' τὰ γραφεῖα μας γιὰ νὰ συννενοθηθοῦμε. **Κ. Διακάνου.** Ἀπὸ σὰς περιμένουμε περισσότερην ἐμπιστοσύνη. Ὅσο γιὰ τὰ φύλλα τοῦ κ. Ἀναγνωστάκου, ἀποροῦμε πὸς δὲν φτάνουν ἐκεῖ. Πάντως θὰ τὰ ξαναστείλωμε γιὰ νὸ μὴ παραπονεῖσθε. Τὸ τραγῶδι σας θὰ δημοσιευθῇ. **Κ. Μιμίκων.** Ἡ «Φυλλάδα», θὰ κυκλοφορήσῃ τὸν Γενάρη. Στείλτε μας δυὸ φωτογραφίες σας καὶ διευθύνσεις ἐφημερίδων τοῦ τόπου σας. **Π. Ὀλύμπιον.** Τὰ

τραγούδια σας είναι καλές παραλλαγές γνωστών δημοτικών. Άφου θαρρήτε στην Αθήνα θά συννενοηθούμε προφορικά. **Π. Γιαννουδάκη.** Ξεχωρίσαμε το «Απόψε», Όσοσο για να δημοσιευθή θέλει διόρθωμα. Δοκιμάστε και ξαναστείλετε. **Α. Άλκουμάνη.** Οι στίχοι σας καλοί στην έμπνευση, αλλά ύστερούν φοβερά στην εκτέλεση κι' ειδικά στο μέτρο. **Α. Π. Β. Θεογνίκη.** Χαίρομαστε που βρήκαμε στο πρόσωπό σας έναν ποιητή. Τα τραγούδια σας, εκτός απ' την «Φαντασία» και τη «Νύχτα», είναι εξαιρετικά σε έμπνευση και σύλληψη, πολλά δε και στην εκτέλεση. Θα δημοσιεύσουμε την «Είρωναία», που θεωρούμε και το αντιπροσωπευτικότερό σας. **Χ. Βραδυνόν.** Λυπόμαστε που διαπιστώνουμε ότι είστε ακόμη πολύ άνιδεος της στιχουργικής και μετρικής. Διαβάστε ακόμη. **Σ. Αγγερινόν.** Δυστυχώς δεν διαβάσατε Έλληνας ποιητής—όπως ύποστηρίζετε—άλλά Έλληνας επιθεωρησιογράφος! Έπιτρέψτε μας αυτή την παρατήρηση, αλλά είναι ή ειλικρινής διαπίστωση μας. **Τ. Καδήν.** Ο εξάδελφός σας προτιμούμε να εισαχθή στην σχολή χωροφυλάκων για να «κυνηγά τα γράμματα», παρά στην άνοπαρχη «Σχολή Δημοσιογράφων», για να τ'α θεραπεύη. Αδτά, δίχως παρεξήγηση. **Μ. Αυγίζον.** Δημοσιεύουμε εδώ το ποιήμα σας «Έκρυπτη»:

Για την Άγάπη π' ως τώρα δε στιχούργησα,  
είν' ότι κείνη π' όνειρεύτηκα δεν φάνη  
να μου κουνή τις κορδές που 'γώδεν κούντησα  
για την Άγάπη π' ως τα τώρα δε στιχούργησα.  
Και που τον Έρωτα ακόμα δε μελούργησα,  
είν' γιατί ή σάφρα μου στριγγίζει σ' όλες: πλάνη  
Για την Άγάπη π' ως τα τώρα δε στιχούργησα  
είν' ότι κείνη π' όνειρεύτηκα δεν φάνη...

Και τώρα που ικανοποιήκατε κάπως, έχουμε να σ'α κάνουμε μιά παρατήρηση: Άπ' τις 5 ρίμες σας «ισα» λείπει μόνοι ή λέξη «κατακρουήγηση» για να είναι περισσότερο αληθοφανές το ποιήμα σας. **Σάτον Δράκον.** Διαβάστε ποίηση προτού ξαναγράψετε. Για τα καλά σας λόγω ευχαριστούμε. **Ρέμον Μάρνην.** Τα τελευταία σας πολύ βιστικά. Άπό σ'α είμαστε περισσότερο απαιτητικοί. **Μ. Αυγίζον.** Είμαστε περιεργοί να μάθουμε αν σοβαρολογείτε. Πάντως για να μην άφίσουμε τον πόθο σας «άνικανοποίητο», δημοσιεύουμε εδώ και το άλλο τραγούδι σας «Άναπάντεχός μου ώρες»:

Και πάλι π'α στο στίχο θ'α ξεσπάσω  
τον Πόνο μου να σβύσω τον κρυφό:  
της Πλήξης την όχέντρα να σωρίσω.  
Και πάλι π'α στο στίχο θ'α ξεσπάσω  
να γλύψω, λές, βυζί, και να ξεράσω  
το σπέρμα της όχέντρας το ζοφό,  
και πάλι π'α στο στίχο θ'α ξεσπάσω  
τον Πόνο μου να σβύσω τον κρυφό.

**Α. Μανράκη.** Άφόρητος λυρισμός κακά άποδοσμένος και άκαταστασία μέτρου είναι τα χαρακτηριστικά των στίχων σας. Διαβάστε πολύ ακόμη. **Δ. Μαράσην.** Στίχοι επιθεωρήσεως. Σοβαρευθήτε κι' άρχισετε να «διαβάζετε ποίηση αληθινή». **Σπ. Γιαννάτον.** Θα δημοσιευθή. **Σ. Δρόνον.** Έχετε ποιητική φλέβα, άνεκμετάλλευτη όμως ακόμη. Στείλτε μας τίποτε άλλο δικό σας. Η ετήσια συνδρομή είναι 50 δραχμές. **Γ. Δουβίτσιαν.** Το ποιήμα σας πολύ παιδιάστικο. Διαβάστε Έλληνας ποιητής. **Μ. Δημάκη.** Θα δημοσιευθή το «Τραγούδι του δυστυχισμένου ανθρώπου». **Σ. Μυλωνάκη.** Όχι ακόμα δημοσιεύσιμα. Διαβάστε πολύ. Για τη «Φυλλάδα» στείλτε μας δυό φωτογραφίες και διευθύνσεις έφημερίδων του τόπου σας. **Τ. Μοιραϊόν.** Προσέχετε στο ξέξ ή να ταχυδρομήτε τις επιστολές σας με σωστό γραμματόσημο, γιατί δεν έχουμε καμιά ύποχρέωση να πληρώνουμε πρόσθετο τέλος. Το διήγημά σας καλό και θά δημοσιευθή. Γράψτε μας τ'ο πραγματικό σας όνομα. **Γ. Άναστάσην.** Το διήγημά σας είναι μιά άνορη φιλοσοφία, γιομάτη πλατυασμούς και έπαναλήψεις. Μελετήστε ακόμη πολύ. **Χ. Άδωνιν.** Μην άδημονήτε, θά δημοσιευθή με τον αύξοντα αριθμό της σειράς του. **Θ. Δαλαπάνον.** Στείλτε μας κάτι συντομότερο. **Γ. Σαράντην.** Καμιά εξέλιξις δυστυχώς. Γιατί; **Α. Γ.** Τα κρατούμε. Περιμένουμε κι' ένα σύντομο, πεζό ή διηγημά σας. **Φοΐβον Άλικον.** Το διήγημά σας καλό και θά δημοσιευθή. Γράψτε μας τ'ο πραγματικό σας όνομα. **Σ. Ξανθάκη.** Άφήστε τους άστεϊσμούς, και σοβαρευθήτε, αν πραγματικά θέλετε να γράψετε.

# ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΞΕΚΙΝΗΜΑ

ΕΚΔΙΔΕΙ:

ΤΟ ΜΗΝΙΑΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΩΝ ΝΕΩΝ «ΞΕΚΙΝΗΜΑ»,

ΤΟ ΑΡΤΙΩΤΕΡΟ & ΠΛΟΥΣΙΩΤΕΡΟ ΣΕ ΥΛΗ & ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Συνδρομές: Έτησία Δρ. 50. Έξάμηνη 30

## ΣΕΙΡΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

περιλαμβάνουσα την έργασία των εκλεκτοτέρων μας νέων λογοτεχνών

ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ:

<p><b>ΑΡ. 1</b> <b>ΑΡΧΑΙΕΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΙ</b> Μεταφράσεις άπ' τ' αρχαία ΛΩΡΟΥ ΦΑΝΤΑΖΗ Με προλογική κριτική μελέτη ΜΙΧ. ΧΑΝΝΟΥΣΗ ΕΚΔΟΣΙΣ ΑΡΙΣΤΗ ΔΡ. 20</p>	<p><b>ΑΡ. 2</b> <b>ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ</b> ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΚΩΣΤΑ ΑΡΓΥΡΗ Ένα εξαιρετικής έμπνεύσεως βιβλίο Έκδοσις πολυτελής Δρ. 20</p>
---	---

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΠΡΟΣΕΧΩΣ

<p><b>ΑΡ. 3</b> <b>ΣΤΙΣ 20 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ</b> ΜΙΧ. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗ <b>ΤΑΝΙΑΤΑ ΠΟΥ ΔΙΨΟΥΝ</b> ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ <b>ΣΕ Β' ΕΚΔΟΣΗ</b> ύστερα από την έπιχία της πρώτης (Ένα μυθιστόρημα εξαιρετικής συλλήψεως που τ'ο υποδέχτηκαν οι νέοι με ένθουσιασμό).</p>	<p><b>ΑΡ. 4</b> <b>ΤΗΝ 1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ</b> ΜΙΧ. ΧΑΝΝΟΥΣΗ <b>Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΜΟΥ</b> ΑΥΤΟΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΚΙΤΣΑ (Ένα βιβλίο που θ'α ξαφνιάση με την πρωτοτυπία και την στοχαστικότητα του)</p>
---	---

Άκολουθεί σειρά εκλεκτών βιβλίων που θ' αναγγελθούν στο καιρό τους.

ΣΥΓΧΡΟΝΩΣ ΕΚΔΙΔΕΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΓΕΝΑΡΗ

## ΤΗΝ «ΦΥΛΛΑΔΑ»,

Δεκαπενθήμερο περιοδικό κριτικής και σχολίων

Συνεργάτες του οι καλλίτεροι νέοι κριτικοί και δοκιμογράφοι

Η πιό διαλεχτή φιλολογική ύλη από κάθε Έλληνικό περιοδικό.

# ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΜΕΤΟΧΙΚΑ & ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΔΡ. 1.205.000.000  
ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ (30 ΙΟΥΝΙΟΥ 1933) ΔΡ. 8.607.000.000

Κεντρικόν Κατάστημα : Ἐν Ἀθήναις  
ὑποκαταστήματα καὶ Πρακτορεία : εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα  
ὑποκαταστήματα καὶ Πρακτορεία ἐν Αἰγύπτῳ, :  
Κάιρον, Ἀλεξάνδρεια, Ζαγαζίκ.  
Ἀνταποκριταί, εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἐκτελεῖ πάσης φύσεως τραπεζικὰς ἐργασίας εἰς τὸ ἐσωτερικόν καὶ τὸ ἐξωτερικόν, ὑπὸ ἐξαιρετικῶς συμφέροντας ὅρους. Δέχεται δὲ καταθέσεις (εἰς πρώτην ζήτησιν, ἐπὶ προθεσμία καὶ ταμιευτηρίου) εἰς δραχμὰς καὶ ξένα νομίσματα, μὲ λίαν εὐνοϊκὰ ἐπιτόκια.

**HELLENIC BANK TRUST COMPANY NEW YORK: 51, MAIDEN LANE**

Ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, συμφώνως μὲ τοὺς νόμους τῆς Πολιτείας τῆς Νέας Ὑόρκης, πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ἑλλήνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ὀλοσχερῶς καταβεβλημένα \$ 1.500.000